

gazete duvar

kitaP.

SAYI: 142 YIL: 3

Hegel'in Diyalektiği
Ayrıntı
Yayınları'ndan...

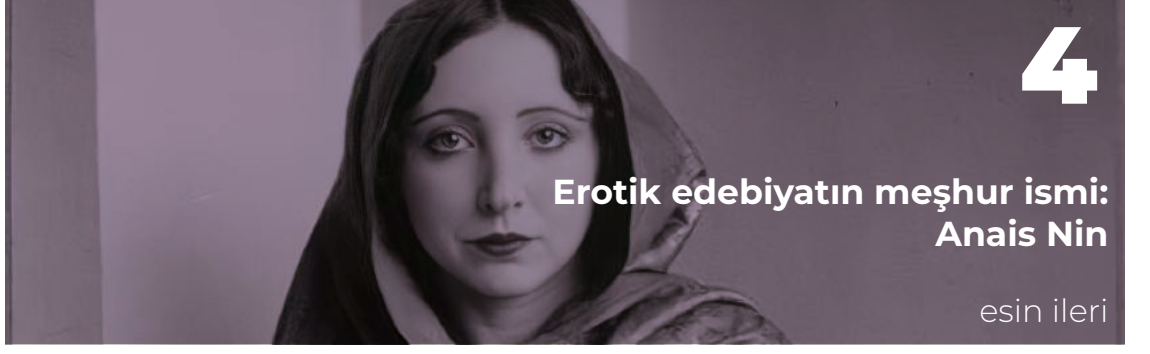

Anais Nin

gazeteduvar.com.tr

Anais Nin

Erotik edebiyatın meşhur ismi:
Anais Nin

esin ileri

9

Bir hayat aslında kaç
hayattır?

beyza ertem

17

Bir hayalet hortladı: Arabesk!

anıl mert özsoy

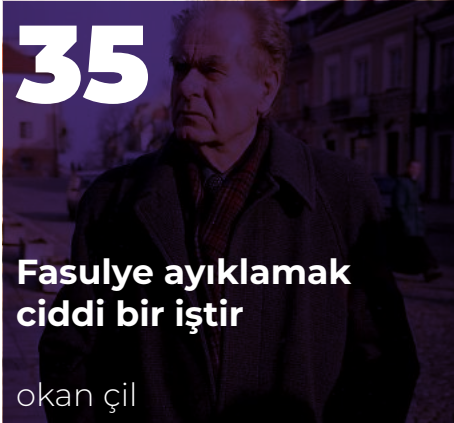
28

90 çocuklarına okkalı tokat:
Gidemeyenler

metin yetkin

35

Fasulye ayıklamak
ciddi bir iştir

okan çil

40

'Çocuğun örselemeden
büyümesini sağlarsanız mutlu
genç yetişir'

soner sert

Yayın Sahibi
AND Gazetecilik ve Yayıncılık,
San. ve Tic. A.Ş. adına
Vedat Zencir

Genel Yayın Yönetmeni
Ali Duran Topuz

İcra Kurulu Başkanı ve
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Ömer Araz

Yazı İşleri Müdürü
Anıl Mert Özsoy

Grafik Tasarım
Özgür Akkaya

Katkıda Bulunanlar
Esin İleri, Beyza Ertem,
Anıl Mert Özsoy, Metin Yetkin,
Okan Çil, Soner Sert, Ezgi Sivrikaya

Yönetim Yeri:
Maslak Mahallesi Ahi Evran Cad. Nazmi Akbacı
İş Merkezi 233-234 Sarıyer/İstanbul
Santral (212) 3463601, Faks (212) 3463635
e-mail: info@gazeteduvar.com.tr
Duvar Kitap'ta yayımlanan yazı, haber
ve fotoğrafların her türlü telif hakkı AND
Gazetecilik ve Yayıncılık Sanayi ve Ticaret A.Ş.'ye
aittir. İzin alınmadan, kaynak gösterilmeden ve
link verilmeden iktibas edilemez.

Merhaba,

Yılın son sayısında kapağımıza erotik edebiyatın dünyaca tanınmış ismi Anais Nin'i taşıdık.

Anais Nin'in İçsel Kentler serisinin beş kitabı, İthaki Yayınları tarafından yayımlandı. İyi kadınlar ve kötü kadınlar, erdemliler ve erdemsizler, ağırbaşlılar ve hafifler arasındaki çizgiyi çok net çizen yargı dolu erkeklerin dünyasına başkaldıran Anais Nin herkesi belki kendini de rahatsız etmek için yazmaktan çekinmiyor. Okuyucuya da çekingenliğini ve önyargılarını bir kenara koyup onun iç dünyasına serbest bir dalış yapmak için cesaretini toplamak kalıyor. Esin İleri yazdı.

Jenny Erpenbeck'in yeni romanı 'Bütün Günlerin Akşamı', Regaip Minareci'nin çevirisiyle yayımlandı. 'Bütün Günlerin Akşamı'nda, aslında hepimizin zihnini zaman zaman kurcalayan bir meseleyi ele alıyor Erpenbeck. Okurunu büyük bir caddeye bırakıyor ve ona istediği sokağa sapma imkânı tanıyor: Bir hayat aslında kaç hayattır? Beyza Ertem inceledi.

Yazar-yayıncı Sibel Öz ve şair-gazeteci İsmail Afacan'ın derlediği 'Arabesk Yeniden' Notabene Yayınları tarafından yayımlandı. 80'lerde en parlak günlerini yaşayan, 2000'li yıllarda tekrar ininden çıkan arabeskin edebiyat, sinema ve müzikteki temsilini irdeleyen çalışma, sosyoloji ve siyasal iktidarın hayatlarımızda yerine dair önemli çıkarımlarda bulunuyor. Öz ve Afacan'la arabesk kavramını konuştuk.

Kerem Görkem'in romanı 'Gidemeyenler', Sia Kitap tarafından yayımlandı. Y kuşağının ortak özellikleri, Aksel'in bir kuşağı ne derece sembolize ettiği tartışmaya açık olsa da işte bu arafı soluyanların romanı 'Gidemeyenler'. Metin Yetkin kaleme aldı.

Wiesław Myśliwski'nin romanı 'Fasulye Ayıklama Sanatı Üzerine Bir Tez', Yapı Kredi Yayınları tarafından yayımlandı. 'Fasulye Ayıklama Sanatı Üzerine Bir Tez', geçmiş ve şimdinin çatışması üzerine kurulu bir hatırlama/unutma/ becerememe romanı; tam da bu yüzden adsız anlatıcı, gizemli ziyaretçiye, savaşı bir çizgi kabul ederek, savaşın öncesini ve sonrasını anlatır. Okan Çil inceledi.

Rabia Ünsaldı Köle'nin 'Çocuğunun Psikoloğu Olmak' kitabı Bilgi Yayınevi tarafından yayımlandı. Soner Sert, Rabia Ünsaldı Köle ile kitabını konuştu.

Marifet iltifata tabidir.

İyi yıllar...

Anıl Mert Özsoy

Önceki sayıda;
cogito zamanı...
cogito öncesi ve sonrası

Erotik edebiyatın meşhur ismi: Anais Nin

Anais Nin'in İçsel Kentler serisinin beş kitabı, İthaki Yayınları tarafından yayımlandı. İyi kadınlar ve kötü kadınlar, erdemliler ve erdemsizler, ağırbaşlılar ve hafifler arasındaki çizgiyi çok net çizen yargı dolu erkeklerin dünyasına başkaldıran Anais Nin herkesi belki kendini de rahatsız etmek için yazmaktan çekinmiyor. Okuyucuya da çekingenliğini ve önyargılarını bir kenara koyup onun iç dünyasına serbest bir dalış yapmak için cesaretini toplamak kalıyor.

esin ileri

“

1959 senesinde tek kitap olarak yayımlanan İçsel Kentler, üç ana kadın karakter etrafında şekillenen hikayelerden oluşuyor.

Sabina, Djuna (ki adını Nin'in çok sevdiği yazar ve çizer Djuna Barnes'tan alır) ve Lillian beş kitapta farklı kontekstlerde karşımıza çıkıyor.

Aşk Evindeki Casus,
Anais Nin, Çev: Püren Özgören,
136 syf., İthaki Yayınları, 2020.

İthaki Yayınları 2020'nin son ayında Anais Nin'in İçsel Kentler serisinin beş kitabını birden yayımlayarak okuyucuyu heyecanlandırdı. Sırasıyla, Ateş Merdivenleri, Albatrosun Çocukları, Dört Odalı Kalp, Aşk Evindeki Casus ve Minor'u Kışkırtmak Püren Özgören'in çevirisiyle raflardaki yerini aldı. Ateş Merdivenleri ile başlayan bu seri, nehir roman, ya da devamlı roman olarak nitelendirebileceğimiz bir tarzda kaleme alındı ve 1946-1958 arasında ayrı kitaplar olarak yayımlandı.

1959 senesinde tek kitap olarak yayımlanan İçsel Kentler, üç ana kadın karakter etrafında şekillenen hikayelerden oluşuyor. Sabina, Djuna (ki adını Nin'in çok sevdiği yazar ve çizer Djuna Barnes'tan alır) ve Lillian beş kitapta farklı kontekstlerde karşımıza çıkıyor. Kadınların hikayeleri beklenmedik anlarda kesişiyor. Anais Nin, bu üç kadının iç dünyasını, duygularını, arzularını, tutkularını, üzüntülerini, aşklarını apaçık bir dille ve ustalıklı bir anlatımla okuyucuya aktarıyor.

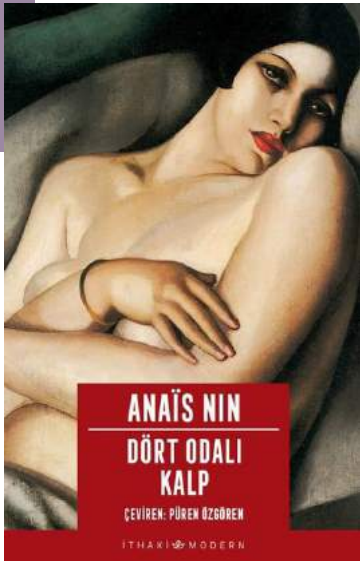
Psikanalize büyük ilgi duyan ve hatta psikanalist Otto Rank ile çalışmalar yürüten Anais Nin, bu kitaplarda, ya da romanlarda diyelim, bir taraftan psikanalitik yöntemleri kullanıyor, bir taraftan da kendi hayatını üstü kapalı bir şekilde okuyucuya aktararak bir nevi sağaltım gerçekleştiriyor. Zaten, günlükleri yayımlandıktan sonra ortaya çıktığı üzere, bu beş kitaplık serideki hikayelerin bir çoğu aslında kendi hayatından, hatta günlüklerinden yola çıkarak kaleme alınmış.

ÇALKANTILI BİR HAYAT

Angela Anais Juana Antolina Rosa Edelmira Nin-Culmell, 21 Şubat 1903'te Paris'in en zengin ve pahalı Neuilly bölgesinde dünyaya geldi.

Kadınların hikayeleri beklenmedik anlarda kesişiyor. Anais Nin, bu üç kadının iç dünyasını, duygularını, arzularını, tutkularını, üzüntülerini, aşklarını apaçık bir dille ve ustalıkla bir anlatımla okuyucuya aktarıyor.

Dört Odalı Kalp,
Anais Nin, Çev: Püren Özgören,
136 syf., İthaki Yayınları, 2020.

Günümüzde, L'Oreal'in Sahibi Bettencourt ailesi, eski Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy, Marine Le Pen ya da geçen sene hayatını kaybeden modacı Karl Lagerfeld'in yaşadığı semt zenginliği ve muhafazakarlığıyla tanınıyor.

Küba'dan Fransa'ya göç eden Nin ailesi sanatla iç içe bir aileydi. Anais'in babası Joaquin Nin-Castellanos, piyanist ve bestekar olarak çalışıyordu. Aynı zamanda Fransa'nın en yüksek dereceli sivil nişanı olan Légion d'Honneur sahibiydi. Danimarka'nın Küba büyükelçisi Thorvald Culmell ve Fransız bir anneden dünyaya gelen annesi Rosa Culmell Vaurigaud ise bir opera sanatçısıydı.

Anais Nin'in ebeveynleri, Küba'da evlendikten bir sene sonra Paris'e taşındılar. Anais iki yaşındayken annesi ve babası boşandı. Sonrası yollar da geçen bir hayat... Anais Nin, erkek kardeşleri Thorvald ve Joaquin ile dünyanın dört bir yanında parçalanmış bir çocukluk geçirdi. Annesi ve kardeşleriyle önce İspanya, Barcelona'ya oradan da 1911 yılında ABD, New York'a taşındılar. Anais Nin 16 yaşında okulu bırakıp mankenlik yapmaya başladı. Bir yandan da İngilizce yazılar kaleme aldı. Hugh Parker Guiler ve Rupert Pole ile evlendi, hatta ilkinden boşanmadan yeniden evlendiği için ikinci evliliği bir süre sonra geçersiz kılındı. Henry Miller, karısı June ve psikanalist Otto Rank gibi dönemin bilindik simalarıyla sevgili oldu; bu ilişkileri hem günlüklerinde hem de yazdığı kurmaca eserlerde anlattı.

ANAİS NİN'İN GÜNLÜKLERİ RAHATSIZ ETMEYE DEVAM EDİYOR

Anais Nin 11 yaşında günlük tutmaya başladı ve ölene kadar düzenli olarak günlüklerini yazmaya devam etti. Sekiz ciltlik günlüklerin büyük bir

“

Psikanalize büyük ilgi duyan ve hatta psikanalist Otto Rank ile çalışmalar yürüten Anais Nin, bu kitaplarda, ya da romanlarda diyelim, bir taraftan psikanalitik yöntemleri kullanıyor, bir taraftan da kendi hayatını üstü kapalı bir şekilde okuyucuya aktararak bir nevi sağaltım gerçekleştiriyor.

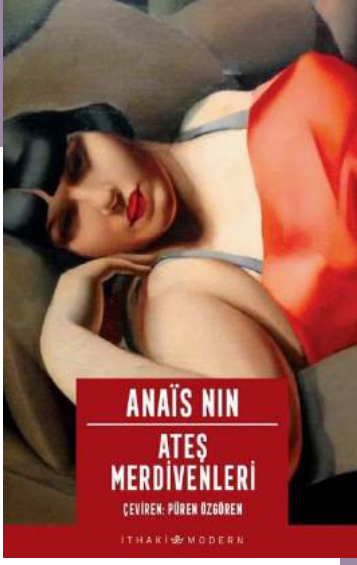
Minotoru Kışkırtmak,
Anais Nin, Çev: Püren Özgören,
176 syf., İthaki Yayınları, 2020.

bölümü kendisi hayattayken yayımlandı. Kendisinin ve eşinin isteğiyle sansürlenmiş bir kısım günlük ise 14 Ocak 1977’de rahim kanserinden hayatını kaybetmesinin ardından, eşinin editörlüğünde okuyucuya sunuldu.

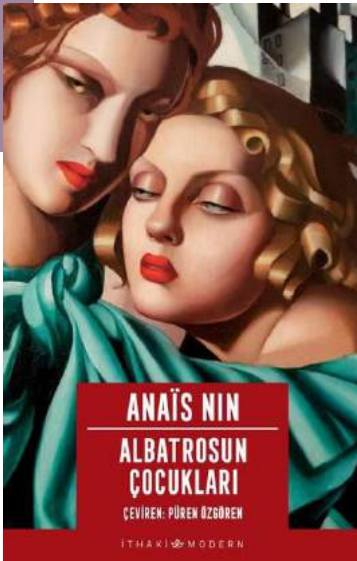
Aradan geçen 40 yılda dünya üzerinde çok şey değişse de Anais Nin’in günlükleri bazı insanları rahatsız etmeye devam ediyor. Erkeklerle ya da kadınlarla yaşadığı ilişkilerden, Henry Miller gibi ünlü simalarla yaşadığı aşklardan ve hatta öz babası tarafından taciz edilmesinden bahsettiği günlükler Türkçeye henüz çevrilmedi. Yayımlandığı ülkelerde yarattığı tartışmalardan bahsetmeye gerek bile yok...

Anais Nin, kaleme aldığı 8 ciltlik günlüklerin dışında, geriye son derece büyük bir erotik külliyat da bıraktı. Üç hikâyeden oluşan ve filmi çekilen Venüs Deltası/Venüs Üçgeni de bu kitaplardan biri. Anais Nin’in onu ve daha birçoğunu para karşılığı, günlük geçimini kazanmak için yazdığını biliyoruz. 1940’lı yıllarda, sevgilisi Henry Miller ve dönemin birçok yazarı gibi Nin de, ismini açıklamayan bir kişi için, sayfası bir dolara erotik hikayeler yazdı. Bu yazılardan utandığını söylemesine rağmen, Anais Nin külliyatına göz gezdiren okuyucu, onun utanmasına biraz şaşıracaktır. Zira bu hikayelerle, yazdığı diğer öyküler arasındaki fark son derece ufak görünüyor. Belki de para karşılığı yazmaktan utanmıştır, kim bilir?

Beş ciltlik İçsel Kentler’in içselliğine vurgu yapmadan bu yazıyı bitirmek mümkün görünmüyor. Anais Nin, 63 yıl boyunca aralıksız tuttuğu günlüklerinde, özel hayatını, aşklarını, ilişkilerini, iç dünyasını ve yaşadığı çalkantıları sansürsüz bir şekilde kaleme aldı. Günlüklerinden çıkıp kurmaca yazılarına geçerken okuyucunun gözüne çarpan en büyük değişim, 1. tekilden 3. tekil şahsa geçiş...

Ateş Merdivenleri,
Anaïs Nin, Çev: Püren Özgören,
152 syf., İthaki Yayınları, 2020.

Albatrosun Çocukları,
Anaïs Nin, Çev: Püren Özgören,
128 syf., İthaki Yayınları, 2020.

Özenle seçilmiş kelimeler, dikkatlice yazılmış planlı cümlelerde şiir mi düzyazı mı okuduğunuzu anlayamadan salınıyorsunuz. Kurmaca yazılarla, kendisi için kaleme aldığı günlükler neredeyse aynı derecede cüretkâr ve özgür bir dille yazılıyor. Kadın karakterlerde kendini anlatmaya devam eden, bu nedenle de eleştirmenlerce narsist bir yazım tarzına sahip olmakla eleştirilen Nin'i sevebilir ya da sevmeyebilirsiniz ama 40'lı yıllarda yaşayan özgürlükçü ve cüretkâr bir kadının iç dünyasını merak ediyorsanız, Anaïs Nin çok doğru bir adres.

İçsel Kentler serisinin dördüncü cildi Aşk Evindeki Casus, bu seride en dikkat çekici kitaplardan... Anaïs Nin'in günlüklerini okuyormuş gibi hissediyor okur. Her ne kadar Nin, gerçek hayattan kurmacaya geçişleri bulanıklaştırmaya çalışmışsa da satır aralarında açık açık söze giriyor, bir karakterden diğerine geçerek kendi düşüncelerini okuyucuya sunuyor.

Sabina, Djuna ya da Lillian, bin bir parçaya bölünmüş, her parçası diğerinden gizli, ama aynı kişiyi gösteren bir ayna gibi Nin külliyatı. Bu anlamda tıpkı kendi yaşamına benziyor. Hayatını biraz bilen okurlar için isimler önce bulanıklaşıyor, sonra da Nin'in hayatındaki gerçek kişilere dönüşüyor.

İyi kadınlar ve kötü kadınlar, erdemliler ve erdemsizler, ağırbaşlılar ve hafifler arasındaki çizgiyi çok net çizen yargı dolu erkeklerin dünyasına başkaldıran Anaïs Nin herkesi belki kendini de rahatsız etmek için yazmaktan çekinmiyor. Okuyucuya da çekingenliğini ve önyargılarını bir kenara koyup onun iç dünyasına serbest bir dalış yapmak için cesaretini toplamak kalıyor.

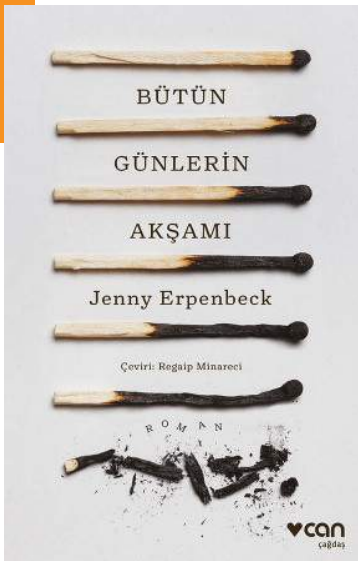
Bir hayat aslında kaç hayattır?

Jenny Erpenbeck'in yeni romanı 'Bütün Günlerin Akşamı', Regaip Minareci'nin çevirisiyle yayımlandı. 'Bütün Günlerin Akşamı'nda, aslında hepimizin zihnini zaman zaman kurcalayan bir meseleyi ele alıyor Erpenbeck. Okurunu büyük bir caddeye bırakıyor ve ona istediği sokağa sapma imkânı tanıyor: Bir hayat aslında kaç hayattır?

beyza ertem

'Bütün Günlerin Akşamı'nda, aslında hepimizin zihnini zaman zaman kurcalayan bir meseleyi ele alıyor Erpenbeck. Okurunu büyük bir caddeye bırakıyor ve ona istediği sokağa sapma imkânı tanıyor. Tıpkı kendi hayatlarımızda yapmayı arzuladığımız gibi...

Bütün Günlerin Akşamı, Jenny Erpenbeck, çeviri: Regaip Minareci, 272 syf., Can Yayınları, 2020.

Jenny Erpenbeck'in Can Yayınları tarafından yayımlanan romanı 'Bütün Günlerin Akşamı' okurla buluştu. 2020'yi uğurladığımız günlerde Regaip Minareci'nin çevirisiyle raflarda yerini alan kitap, edebiyat dünyası adına yılın sevindirici gelişmelerinden. Çağdaş dünya edebiyatının sadık okurları anımsayacaktır, Erpenbeck'in daha evvel yine Can Yayınları'ndan çıkan 'Gidiyor, Gitti, Gitmiş' adlı kitabı ilgiyle karşılanmıştı. 'Bütün Günlerin Akşamı'nın da merak uyandıran konusu ve alışılmış dışı kurgusuyla okurda karşılığını bulan kitaplar arasında yer alacağını öngörmek mümkün.

'Bütün Günlerin Akşamı'nda, aslında hepimizin zihnini zaman zaman kurcalayan bir meseleyi ele alıyor Erpenbeck. Okurunu büyük bir caddeye bırakıyor ve ona istediği sokağa sapma imkânı tanıyor. Tıpkı kendi hayatlarımızda yapmayı arzuladığımız gibi... Yazarın bir kere dönmesine izin verdiği kader çarkı, farklı coğrafyaların farklı yılların farklı atmosferlerin renklerini barındırsa da her hayatın sonunda aynı durağa varıyoruz. Mümkün hayatlarımızda nefes alıp verme şeklimiz değişebilir; eşimiz dostumuz, kurduğumuz aile değişebilir. Yaralandığımız yerler, bizi hayata bağlayan sevinçler, dolayısıyla deneyimlediğimiz her şey değişebilir. Fakat kaderimiz aynı. Çünkü her günün sonunda akşam, her hayatın sonunda ölüm var. Erpenbeck, buna rağmen yaşamdan ve mücadeleden yana. Çünkü günün sonunda ölüm olsa da bütün günlerin akşamı olmamıştır daha...

MÜMKÜN HAYATLARIN ROMANI

Alman edebiyatının öne çıkan figürlerinden Erpenbeck, edebiyatla olduğu kadar müzik ve tiyatroyla da ilişkili. Öyle ki yazar Humboldt tiyatro mezunu ve 1990-1994 yılları arasında

Alman edebiyatının öne çıkan figürlerinden Erpenbeck, edebiyatla olduğu kadar müzik ve tiyatroyla da ilişkili. Öyle ki yazar Humboldt tiyatro mezunu ve 1990-1994 yılları arasında da Hanns Eisler Müzik Yüksekokulu'nda Ruth Berghaus, Heiner Müller ve Peter Konwitschny'nin öğrencisi olarak müzik tiyatrosu yönetmenliği eğitimi aldı.

da Hanns Eisler Müzik Yüksekokulu'nda Ruth Berghaus, Heiner Müller ve Peter Konwitschny'nin öğrencisi olarak müzik tiyatrosu yönetmenliği eğitimi aldı. Reji asistanlığı yaptıktan sonra öykü ve oyun türlerinde kaleme almaya başladı eserlerini. 'Bütün Günlerin Akşamı'nda yazarın müzik ve tiyatroyla olan bağını oldukça açık bir şekilde görüyoruz. Erpenbeck beş kitaptan oluşan romanında, bir kitaptan diğerine geçişi hem bir müzik terimi olan hem de tiyatro oyunlarında perde aralarına koyulan bir tür 'ara-oyun' anlamına gelen 'intermezzo' başlıklı bölümlerle sağlıyor.

'Bütün Günlerin Akşamı'nın odağında bir yaratılış problemi yer alıyor: İnsana sunulan 'biricik' hayatın eksiklerle ve boşluklarla dolu olması. Yazar, tek hayatın yetersizliğinden yola çıkarak yeni bir evren ve yeni gerçeklik katmanları yaratıyor romanında. Bir bebeğin ölümüyle başlayan hikâye, seneler sonra 90 yaşını doldurmuş bir kadının ölümüyle sonlanıyor. Aslında bebeğin ölümü, kurguyu harekete geçiren yönüyle bir sonu değil başlangıcı işaret ediyor. Erpenbeck, ilk kitapta ölümüyle her şeyin bittiğini zannettiğimiz bu bebeği, diğer dört kitapta yaşıyor. Bebeğin ve yaşlı kadının ölümü arasında 'böyle de olabilirdi' fikriyle bir ihtimal üzerine kurgulanmış 'mümkün hayatlar' yer alıyor. Kitabın başında epigraf olarak yer alan cümleler de romanın temel dinamiği olan 'peki ya şimdi' fikrini destekliyor: "Daha geçen yaz buradan Marienbad'a gitmiştik. Ya şimdi, nereye gidiyoruz şimdi?" ('Austerlitz', W.G. Sebald)

Mümkün hayatlar birbirine bahsi geçen 'intermezzo' başlıklı bölümlerle bağlanıyor. Yazar, kelimenin anlamına uygun şekilde bu bölümleri temel kurgunun dışında bırakıyor ve keyfince düzenliyor. Bu bölümlerde okur yeni kitaba

‘Bütün Günlerin Akşamı’nın odağında bir yaratılış problemi yer alıyor: İnsana sunulan ‘biricik’ hayatın eksiklerle ve boşluklarla dolu olması. Yazar, tek hayatın yetersizliğinden yola çıkarak yeni bir evren ve yeni gerçeklik katmanları yaratıyor romanında.

hazırlanıyor, ne okuyacağına dair fikir sahibi oluyor ve belki de en mühimi hiçbir sonun aslında bir son olmadığını hissediyor. Bir örnek olarak birinci ve ikinci kitap arasındaki bağlantıya bakalım. Birinci kitabın henüz ilk sayfasında, bebekle birlikte onun deneyimleyeceği her şeyin yok olduğunu söylüyor anlatıcı. O bebekle birlikte bir genç kızın, bir annenin yahut bir yaşlı kadının da yok olduğunu:

“Tanrı var olandan çok daha fazlasını almıştı – yaşasaydı çocuktan yana büyüüp serpilecek ne varsa şu aşağıda yatıyordu şimdi ve toprağın altına girecekti.” (s. 15)

Kitabın sonundaki ‘intermezzo’ bölümünde ise annenin yahut babanın pencere eşiğinden bir avuç kar alıp bebeğin gömleğinin altına sokmaları durumunda onu nefessiz kalmaktan kurtarabileceklerini kaydediyor. Böylece ‘yaşasaydı’ üzerine kurulmuş diğer kitapları müjdeliyor. İkinci kitapta bir genç kız olarak karşımıza çıkan bu bebeğin annesi tarafından bir avuç karla kurtarıldığını görüyoruz. Bir kardeşi olduğunu, anne ve babasıyla yaşadığını, âşık olduğunu ve günü geldiğinde hayatını kendi isteğiyle sonlandırdığını... Farklı hayatlarıyla birlikte farklı ölümleri de kurgulanıyor bu kadının. Üçüncü kitapta Moskova’da bir masada özgeçmişini yazarken bulduğumuz kadın, dördüncü ve beşinci kitapta 60. ve 90. yaşlarında onu bulan farklı ölümlerin öznesi konumunda. Onunla birlikte anne ve babasının, büyükannesinin ve diğerlerinin alternatif hayatlarını da okumaktayız. Özellikle anne, mümkün olan bütün hayatlarda acıyı temsil eden bir figür olarak çıkıyor karşımıza.

Beş kitap arasında metinlerarası ilişkiler ve okurun fark etmesi gereken bağlantılar da var elbette. Mümkün hayatların bir bütünün par-

Erpenbeck, ilk kitapta ölümüyle her şeyin bittiğini zannettiğimiz bu bebeği, diğer dört kitapta yaşıyor. Bebeğin ve yaşlı kadının ölümü arasında ‘böyle de olabilirdi’ fikriyle bir ihtimal üzerine kurgulanmış ‘mümkün hayatlar’ yer alıyor.

çalarını oluşturduğunu düşündüğümüzde bu oldukça olağan. Örneğin roman boyunca Goethe’ye göndermeler yapıldığı gibi bir Goethe külliyesi de elden ele, hayattan hayata dolaşiyor. Yahut ilk kitapta bir anne olarak gördüğümüz kadının, babasının gerçekte nerede olduğunu öğrenmesi/öğrenmemesi durumu, metinlerin ortak özelliklerinden. Yine bir örnek olarak bebeğin hayatını kurtaran bir avuç kar, yaşlı kadının son günlerinde annesinin hayaliyle konuştuğu sahnede yeniden karşımıza çıkıyor. Öte yandan birebir tekrarlanan ifadeler de mevcut. “Aman merdivenden düşeyim deme sakın” cümlesi gibi. Bu cümleye paralel bir şekilde, romanda merdivenden düşerek hayatını yitirme hadiseleri de yer alıyor.

Cümle dönüştürme kullanımına ise kitapların odak noktasında yer alan kadının farklı hayatlarında gördüğümüz en bariz örneği verelim:

“Lisede güçlkle diktiği bir bebek elbisesini eliş öğretmenin baştan savma ve basit olarak tanımlaması üzerine kız, Viyana’da yıllar sonra bile hâlâ bir yabancı olduğunu ve sonsuza dek böyle kalacağını anlamıştı.” (s. 104)

“Genç kızlığında elleriyle çalışmayı, dünyada henüz olmayan bir şeyi elleriyle yaratmayı ne çok istemişti – ancak lisede diktiği bebek elbisesini eliş öğretmenin bütün sınıfın önünde sözümona örnek olsun diye baştan savma ve basit bir çalışma diye tanımladığı ve havaya kaldırıp gösterdiği günden beri ellerinin bir eser üretebileceğine güvenini yitirmişti.” (s. 139)

“Tabii, neden olmasın ki? Yaklaşık seksen yıl önce Viyana’da bir eliş öğretmeni bir öğrencisinin bir çalışmasına, baştan savma ve basit, demişti.” (s. 247)

20. YÜZYILDA MÜCADELE VE BAŞKALDIRI

Galiçya'dan Viyana'ya, Moskova'dan Berlin'e uzanan farklı coğrafyalara yaptığımız yolculuklara 20. yüzyılda meydana gelen toplumsal gelişmeler eşlik ediyor. Yalnızca bireyin hayatına odaklanmıyor yazar. Aynı zamanda tarih sahnesinden bir seçki de sunmuş okuruna. Bu seçkinin özelliği, 20. yüzyılın karanlık yüzünü yansıtmaması. Özellikle savaşların ve milliyetçi tavrın bireyin hayatını nasıl şekillendirdiğinin altını çiziyor Erpenbeck. Beş kitap boyunca takip edebildiğimiz ve her birinde bireyin hayatındaki farklı yansımalarını gördüğümüz Yahudilik vurgusu, bu durumun en mühim belirtisi. Mesele, bir bebeğin cenazesıyla başlayan ilk kitapta, bu bebeğin ebeveynleri arasındaki ilişki okura aktarılırken karşılaştığımız 'goy' kelimesiyle başlıyor. 'Goy' kelimesi, Yahudi olmayanları tanımlamak için kullanılmakla birlikte küçümseyici bir anlam da içermekte. Kitaptaki kullanımına baktığımızda, büyükbabanın torununun bir 'goy'la evlendiğini öğrendiğinde onun için 'ölü nöbeti' tuttuğunu öğreniyoruz.

Bu dışlayıcı tavır yalnızca bu cephede değil, diğer cephede de göze çarpıyor. İkinci kitapta zamanında bir avuç karla hayata döndürülmüş genç kızın varoluşsal sıkıntılar içeren cümlelerinde, hayatla ilgili şikâyetlerinde, ailesinden bahsettiği satırlarda da Yahudilik vurgusu bulunmakta. Onu adım adım ölüme sürükleyen sebeplerden biri, yıllarca 'dışlanmış' ve bir şeyleri yapmaya mecbur bırakılıyor olmak. Örneğin, genç kızın anne ve babasının düğünü ancak babasının bir dine bağlı olmadığını belirtmesiyle gerçekleşmiştir. Bu düğünden altı ay sonra babasının yeniden Katolik kilisesine girmesine karar verilmiştir. Çocuğun vaftiz işleminden sonra an-

Erpenbeck, siyasi meselelere, toplumsal olaylara, depremlere, felaketlere yer verdiği romanında savaşın getirdiği yıkımlara farklı bir dikkatle temas ediyor.

nenin adı -Yahudi olduğundan- vaftiz kütüğüne işlenmemiştir. Bu hadise, anne ve babanın 'ilk kavga'sının sebebidir. Bununla birlikte babaları her pazar günü diğer memurlarla ve onların aileleriyle birlikte memur bankında oturabilmek için genç kız ve kız kardeşini Hristiyan ayinine götürüyor.

Üçüncü kitapta 'herkes özgürce durabilsin, düşmeden, itmeden, dürtmeden, itilmeden, dürtülmeden korkusuzca ve rahatça durabilsin diye uçurumları ortadan kaldırmak için yola çıkmış komünistlere' katılmış olan, yaşamını antimilitarist tavırla sürdürmüş ve kocasının hapiste olduğunu gördüğümüz bu kadının geçmişinden bahseden anlatıcı şu cümleleri kullanıyor: "Pazar günleri Hıristiyan bir kız evlat olarak o da kiliseye giderdi, Yahudi büyükannesinin ise ertesi gün Naschmarkt'ta alışveriş ederken muhtemelen yüzüne tükürürlerdi." (s. 168)

Erpenbeck, siyasi meselelere, toplumsal olaylara, depremlere, felaketlere yer verdiği romanında savaşın getirdiği yıkımlara farklı bir dikkatle temas ediyor. Bebeğin annesi olan genç kadının kendi babasının nerede olduğu bir gizken, bu babanın Polonyalılar tarafından öldürüldüğünü öğreniyoruz. Bebeğin genç bir kadın olduğu dönemde ise kendi babasının 'kalp yetmezliği'ne bağlanan ölümü için farklı bir sebep üretiliyor: Savaş. Hatta kız kardeşi, bu ölümün, babasının yeni çağa isyanı, o günlerde akla yatmayan her şeye yüreğinin başkaldırışı olduğunu düşünüyor. Ki içini ölüm arzusunun sardığı günlerde, genç kızın kendisinin de ölümün bir başkaldırı olduğu fikrine yaklaştığını söylemek mümkün.

"Küçük bir kızken belediye binasına yürümüş ve savaşın bitmesini talep etmişti. Şimdiyse kendi savaşının ortasında; bombaların, mermi-

Romanda modern dünya insanının bunalımlarını, içsel sıkıntılarını yansıtan pasajların yer aldığını da söyleyebiliriz. ‘Bütün Günlerin Akşamı’, kuruluş şeklinin yanında tartıştığı meselelerle de dikkat çekiyor. Hem oyunsu yönü ağır basan metinlerden hoşlanan okurlara hem de yazarların tuttuğu ‘hesaplaşma’ aynalarına bakmaktan çekinmeyenlere hitap ediyor.

lerin ve zehirli gazların uzağındaiken bile bir günü sabahtan akşama kadar ve bir gece boyunca ölmeden yaşamak ona çok yorucu geliyor.” (s. 108)

Son olarak romanda modern dünya insanının bunalımlarını, içsel sıkıntılarını yansıtan pasajların yer aldığını da söyleyebilirim. ‘Bütün Günlerin Akşamı’, kuruluş şeklinin yanında tartıştığı meselelerle de dikkat çekiyor. Hem oyunsu yönü ağır basan metinlerden hoşlanan okurlara hem de yazarların tuttuğu ‘hesaplaşma’ aynalarına bakmaktan çekinmeyenlere hitap ediyor. Erpenbeck, ‘ya böyle olsaydı/olmasaydı’ fikrinin tohumlarını ekliyor içimize ve sonların da bir başlangıç olabileceği ihtimalinin altına kalın çizgiler çekiyor.

Bir hayalet hortladı: Arabesk!

Yazar-yayıncı Sibel Öz ve şair-gazeteci İsmail Afacan'ın derlediği 'Arabesk Yeniden' Notabene Yayınları tarafından yayımlandı. 80'lerde en parlak günlerini yaşayan, 2000'li yıllarda tekrar ininden çıkan arabeskin edebiyat, sinema ve müzikteki temsilini irdeleyen çalışma, sosyoloji ve siyasal iktidarın hayatlarımızdaki yerine dair önemli çıkarımlarda bulunuyor.

anıl mert özsoy

Fotoğraf: Kadir İncesu, 2020

Arabeskin kitleleri, kaderci bir çizgiye savurduğunu ve bu noktadan ‘devrimci’ bir hareketin öne çıkamayacağını savunan Sibel Öz ve İsmail Afacan’la konuştuk.

Yazar-yayıncı Sibel Öz ve şair-gazeteci İsmail Afacan’ın derlediği ‘Arabesk Yeniden’ 2000’li yıllarda arabeskin edebiyat, sinema ve müzikte nasıl yenilendiğini ve mevcut ekonomik/politik iklimten nasıl beslendiğini ele alıyor. Çalışmada, sosyolojik ve kültürel alanda yaşanan değişimin hayatlarımızdaki konumlanması, arabeskin bugünkü formunun politik olarak nerede durduğu irdeleniyor.

Arabesk Yeniden kitabında, “Sıradanlaşan Yaşamın Restorasyonu: Arabesk!” başlığında Z. Tül Akbal Süalp, Aydın Çubukçu, Yasemin Yazıcı; “Kenardan Merkeze: Popüler Müziğin Kalbinde Yaşayan Arabesk” başlığında Naim Dilmener, Uğur Küçükkaplan, Yetgül Karaçelik, Anıl Sayan, İrem Elbir, Onur Serdan Çarboğa; “Sinemanın İç Sıkıntısı ya da Sıkıntının Sinemasından Arabeskin İçeriksiz Sularına” başlığında F. Serkan Acar, Oya Yağcı, Pınar Fontini; “Edebiyatın Popüler Kültürle İmtihanı: Soslu Arabesk” başlığında Nil Sakman, Sibel Öz, Hakan Güngör, İsmail Afacan ve Arzu Eylem, konuya dair makaleleriyle, arabeskin bugününü tartışıyor.

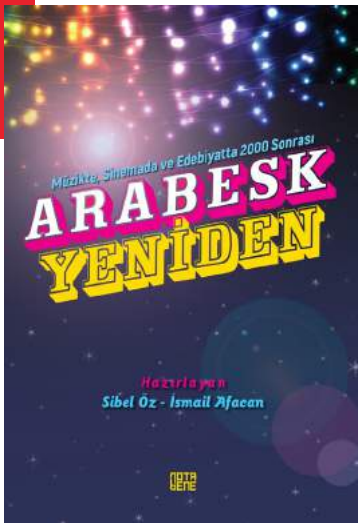
Arabeskin kitleleri, kaderci bir çizgiye savurduğunu ve bu noktadan ‘devrimci’ bir hareketin öne çıkamayacağını savunan Öz ve Afacan’la konuştuk.

Arabeskin, ‘umutsuzluk’ ve ‘mutsuzluk’la ilişkilendirilmesiyle başlıyorsunuz söze. Bu kısmı biraz açalım isterim. Arabeski nasıl tanımlıyorsunuz?

İsmail Afacan: Arabeski sadece “umutsuzluk” ve “mutsuzluk”la ilişkilendiremeyiz. Bu iki kavram bugünkü toplumsal atmosferi yansıtması bakımından önemli... 18 yıllık AKP iktidarı

18 yıllık AKP iktidarı yüzünden halk gittikçe yoksullaşırken, işçiler karın tokluğuna, güvencesiz çalışırken, gençlerin gelecek kaygısı büyürken, kadınlar şiddet, tecavüz ve ölümlerle burun buruna yaşarken, düşünce ve ifade özgürlüğü ayaklar altına alınırken müstakil bir “mutluluk”tan bahsetmek oldukça zor.

Arabesk Yeniden,
Derleyenler: Sibel Öz, İsmail Afacan, 224 syf., Notabene Yayınları, 2020.

yüzünden halk gittikçe yoksullaşırken, işçiler karın tokluğuna, güvencesiz çalışırken, gençlerin gelecek kaygısı büyürken, kadınlar şiddet, tecavüz ve ölümlerle burun buruna yaşarken, düşünce ve ifade özgürlüğü ayaklar altına alınırken müstakil bir “mutluluk”tan bahsetmek oldukça zor. Demokratik kitle örgütleri, sınıfın ileri kesimleri ve aydın çevreler gerici-siyasal atmosfere direniş gösterse de halkın öfkesini kendine yönelttiği, toplumda çıkışsızlık halinin hakim olduğu gerçeğini değiştirmez. Kültür sanat alandaki üretimleri bu atmosferden bağımsız düşünemeyiz. Yazılanlarda ve yazılmayanlarda bunun yansımalarını rahatlıkla görebiliriz. Bu çıkışsızlık halinden beslenen, kendi duygu dünyasını hayatın merkezine koyan, sorunlara çözüm üretmek yerine acısını kendine yönelten, değişmezci ve kadercı üslupla şekillenen arabesk figürlerle müzikte, sinemada ve edebiyatta sıklıkla karşılaşmak mümkün... Bu ruh halini kaşıyan ve bir yaraya dönüştüren siyasal atmosfer arabeskle kurulan ilişkide oldukça önemli bir yer tutuyor. Ben arabeski daha çok bir duyuş, düşünüş ve davranış biçimi olarak görüyorum. Kitapta Aydın Çubukçu'nun tanımıyla söyleyecek olursam mistik bir romantizmdir.

ARABESKİN KÜLTÜREL SONUÇLARI: KADERCİLİK

Sibel Öz: Arabeski, bundan kırk yıl önce sorulsa, kırdan kente göç olgusuyla açıklar, ‘kadercilik’ gibi kültürel sonuçlarından bahsederdik. Kırdan kente göçün yol açtığı gecekondulaşmayı, kentlerin taşralaşmasını, büyük kentlere gelenlerin yaşadığı yoksulluk ve kimlik bunalımını, bu sürecin sonunda ortaya çıkan, köye içkin olmayan ama kentin temsil ettiği modern değerlere de uzak kültürü -yani arabeski- tanımlamaya çalışırdık. Günümüze baktığımız-

Kitapta en çok tartışılan konu sadece arabeskin kendini nasıl ve hangi biçimlerde güncellediği değil, hangi politik ekonomik iklimden beslendiği sorusu oldu. Bugünkü verili gerçeklik ideolojik, siyasal, sosyal, kültürel yönlerden arabeskin bugününü yarattı.

da köylerden kentlere göç dalgaları yok, o süreç baskın eğilim olarak bitmiş. Ancak özellikle 2000 sonrası daha da yoğunlaşan bir tablo var önümüzde: Kitlelerin yoksullaşması, güvencesizlik, çığ gibi büyüyen işsizlik, öte yandan dini referanslarla gelmiş bir iktidar, bu süreçte hukukun, ağır aksak işleyen demokrasinin rafa kaldırılması, bir anlamda rejim değişikliği, hak taleplerinin rahatlıkla terörize edilmesi söz konusu. Kısımlarla, ölümlerle örülü olmasının yanında mücadele ve dayanışma olanaklarını da son derece daraltmış bu yirmi yıllık siyasi atmosfer bize umutsuz, mutsuz, tecrit edilmiş bir toplum gerçeği bıraktı. Kitapta en çok tartışılan konu sadece arabeskin kendini nasıl ve hangi biçimlerde güncellediği değil, hangi politik ekonomik iklimden beslendiği sorusu oldu. Bugünkü verili gerçeklik ideolojik, siyasal, sosyal, kültürel yönlerden arabeskin bugününü yarattı. Sorunuza buradan geri dönecek olursak, arabesk tam da bugünkü toplumsal ruh halinin adıdır. Umutsuzluk, kadercilik, teslimiyet... Ama bu süreç arabeskin geçmişte olduğu gibi alt sınıflarda değil üst sınıflar, seçkinler katında da kabul gördüğü, sadece kabul görmeyip bu kesimlerin, hatta entelektüellerin bir kısmının da arabeskin etki alanına girdiği, kitapta irdelendiği üzere sanatsal üretimlerin arabeski içerdiği, arabeskin deyim yerindeyse soylulaştığı bir süreç bu.

‘ARABESK KABUK DEĞİŞTİRDİ’

80’li yıllarda oldukça revaçta olan arabesk, yıllar sonra deyim yerindeyse hortladı. 2000’li yıllara baktığınızda bu sıçrayışı neye bağlıyorsunuz?

Kırdan kente göçün yol açtığı gecekondulaşmayı, kentlerin taşralaşmasını, büyük kentlere gelenlerin yaşadığı yoksulluk ve kimlik bunalımını, bu sürecin sonunda ortaya çıkan, köye içkin olmayan ama kentin temsil ettiği modern değerlere de uzak kültürü -yani arabeski- tanımlamaya çalışırdık.

İsmail Afacan: Hortlamadan öte kabuk değiştirdi diyebiliriz. Bugün genç kuşaklar tarafından 60'lar ve 90'lar arasındaki gibi arabesk üretiminden bahsetmek zor. En başta sosyolojisi değişti. Arabesk; anavatanı olan müzikte son kurşununu 90'larda sıktı. 2000'lerle birlikte arabesk figürler yeniden inşa edildi. 2000'lerdeki sıçrayışa gelirsek... Yukarıda sıraladığım siyasal atmosferin sonuçlarının yanına, kültür endüstrisinin yaşadığı dönüşümü, arabeskin soylulaştırılmasını ve geçmişin yeniden kurgulandığı nostaljik bakışı sıralayabilirim.

Sibel Öz: Kitapta giriş yazısında geçen "Kitle kültürü boşluk kaldırmaz." cümlesine burada atıf yapmakta yarar var. Biraz açmak gerekirse; arabeskin ezilen yoksul kitlelerce üretilip tüketildiği ve burjuva ya da seçkinler katında küçümsenerek reddedildiği yakın tarihte, devlet de arabeske karşı benzer bir tutum takınarak arabeski reddetmiş, kamusal ya da resmi alanlarda yok saymış, yasaklamıştır. Bu yok sayma döneminde, özünde uyuşturan bir kadercilik taşıyan arabesk ezilen yoksulların dünyasında yer yer kadere isyan diline dönüşmüş, ezilenlerin rengine bürünmüştür. Ekonomik, siyasi süreçlerin dinamikleri değiştiğinde ise, söz konusu popüler kültür öğeleri tüketilerek rafa kaldırılmıştır. Ancak modası geçmiş ya da rüzgarı sönmüş bu unsurların bir dönem sonra bu kez orta sınıf seçkinleri aracılığıyla yeniden gündeme getirilmesinin önünde bir engel de yoktur. Belirttiğimiz gibi, kitle kültürü boşluk kaldırmaz. Popüler kültürün ihtiyaçları doğrultusunda arabesk de geçmiş olumsuzluklarından azade olarak kıymetli ve "bize ait" nostaljik bir öğeye dönüştürülebilir. Nitekim yaşanan süreç tam da böyle oldu. Arabesk, biraz da "nostaljik" duygularla yeniden keşfedildi. Bir zamanlar "yoz müzik", "gecekondu müziği" ya da "mini-

Arabesk müzik,
köyden kente
göç eden, kentin
kültürel dokusuna
uyum sağlayamayan
gecekondu
mahallerinde yaşayan
emekçilerde karşılık
buldu. 2000'lere
gelindiğinde bu
kitleler tarafından
arabesk tüketilmişti.
Yeni bir atılama
ihtiyacı vardı. Ya da
yeni bir pazara...

büs müziği” olarak tanımladıkları arabesk, ‘bize ait’ kıymetli ve korunması değerler arasına kolaylıkla yerleşti.

80’li yıllarda ezilen emekçi sınıfın sahiplendiği arabesk, bugün orta sınıf ve seçkinler tarafından benimsendi. Aradan geçen yıllarda ne değişti?

İsmail Afacan: Arabesk müzik, köyden kente göç eden, kentin kültürel dokusuna uyum sağlayamayan gecekondu mahallerinde yaşayan emekçilerde karşılık buldu. 2000’lere gelindiğinde bu kitleler tarafından arabesk tüketilmişti. Yeni bir atılama ihtiyacı vardı. Ya da yeni bir pazara... Bunun için arabeskin sert havasının yumuşatılması ve sesleneceği toplumsal kesime uygun bir müzikal altyapı oluşturulması gerekiyordu. Arabesk figürler kimi zaman kendi şarkılarını modern tınılarla yeniden yorumladı, kimi zaman da farklı türdeki şarkıları kendi üslubuna uygun şekilde söyledi. Müslüm Gürses figürü burada oldukça önemli... Gülhane konserinden Harbiye konserlerine uzanan dönüşümü gözlemlemek yeterli. Bu dönüşümü biçimsel yanı tabi ki... İktidara muhalif küçük burjuva kesimlerin yaşam tarzına yapılan müdahaleler, toplumsal alandaki statüsünü kaybetmesi, ekonomik darboğazın içine girmesi, bu düzen değişmez hissine kapılması bu kesimi duygusal olarak arabeske yakınlaştırdı.

Sibel Öz: Olayı sadece arabesk müzikle sınırlandırmamak gerekir. Müzikte arabeskin başka müzikal formlara eklemlenerek ya da yeniden yorumlanarak güncellenmesi dışında, dizilerde, sinema filmlerinde ve edebi eserlerde de arabeski işaret eden melodramın dozu arttıkça artıyor. Müzikte arabesk kenardan merkeze yerleşirken, popüler müziğin tam da kalbinde yaşıyor. Rakı

Olayı sadece arabesk müzikle sınırlandırmamak gerekir. Müzikte arabeskin başka müzikal formlara eklenerek ya da yeniden yorumlanarak güncellenmesi dışında, dizilerde, sinema filmlerinde ve edebi eserlerde de arabeski işaret eden melodramın dozu arttıkça artıyor.

masasında rock dinleniyor ama “rock” artık arabesk tınılar da içeriyor. Eski arabesk parçalar güncellenip yeniden yorumlanınca diğer müzikal kategorilerde kolayca kendine yer buluyor. Çünkü mevcut iklim yaşamı, sevinci, çokluğu, karnavalı değil, hüznü, acıyı, romantizmi, melodramı, tek başınalığı hissettiriyor. Suyun akışı bu yönde. Kitapta müzikolog, sinemacı-yönetmen, akademisyen ve edebiyatçılardan oluşan on yedi yazar sadece müzik alanında değil, sinema ve edebiyat cephesinde de konuyu irdelediler ve karşımıza oldukça ilginç bir görüntü çıktı. Kitapta Sinemanın İç Sıkıntısı ya da Sıkıntının Sinemasından Arabeskin İçeriksiz Sularına başlıklı bölümde 1989 tarihli Arabesk filminden 2018 tarihli Müslüm filmine Türkiye sinemasının yaklaşık otuz yıllık döneminde, melodramın temel bir malzeme olarak beyazperde ve televizyonda kapladığı yer, şiddet unsuruyla ilişkisi, duygu ekonomisinin yinelenen bir formu olarak arabeskin bugüne nasıl yansıdığı, bütün bunlar üzerinden kadına bakış irdelendi. Edebiyatta da benzer durumlar söz konusu. Market dergiciliğiyle edebiyatın, tarihinde ilk defa bu kadar keskin bir şekilde popüler kültürün alanına sokulması, öte yandan kitabın metaya dönüştürülme baskısı, afili edebiyat adı altında sokak dilinin “edebiyat” a kabul ettirilmesi, arabeskin erkek/ergen edebiyatı üzerinden “Anadolu” değerleriyle kol kola eserlere taşınması, bütün bunların moda haline gelmesi... Velhasıl bu süreci arabeskleşme süreci olarak niteleyebiliriz ve arabeskleşme, yazarlarımızdan Oya Yağcı'nın deyişiyle, “bagajı oldukça yüklü bir kavram.” 2000 sonrası endüstrileşen kültür/eğlence/sanat alanında arabeskin yeniden kabul görmesi ve bu kez, daha önce uzak duran, eleştiren hatta küçümseyen kesimlerin de etki alanına girmesi durumuna bakıldığında, arabeskleşme olgusunu sektörel bir semptom olarak okumak da mümkün görünüyor.

Can Gox'un arabeski isyanın dili olarak görmesi, Müslüm Gürses'in "Aşk Tesadüfleri Sever" albümünün süpervizörlüğünü Murathan Mungan'ın yapması, Ot ve Bavul gibi dergilerde arabeske yapılan atıflar, edebiyatta afilli filintalar ekibi, rock ve arabesk yakınlaşması, Leyla ile Mecnun dizisindeki Ferdi Tayfur figürü... Örnekler daha da çoğaltılabilir. Yanlış anlaşılmasın elbette arabesk kültür sanat alanında işlenebilir ama sol-entelektüel çevrelerin bunu işleme biçimi oldukça önemli...

80'li yıllarda arabeski karşı eleştirel tavır alan aydınların bugün arabeskle 'barıştığını' iddia ediyorsunuz. Bu barışma sürecine dair eleştirileriniz neler?

İsmail Afacan: İddiadan biraz fazlası... Neden diye sorarsanız... Can Gox'un arabeski isyanın dili olarak görmesi, Müslüm Gürses'in "Aşk Tesadüfleri Sever" albümünün süpervizörlüğünü Murathan Mungan'ın yapması, Ot ve Bavul gibi dergilerde arabeske yapılan atıflar, edebiyatta afilli filintalar ekibi, rock ve arabesk yakınlaşması, Leyla ile Mecnun dizisindeki Ferdi Tayfur figürü... Örnekler daha da çoğaltılabilir. Yanlış anlaşılmasın elbette arabesk kültür sanat alanında işlenebilir ama sol-entelektüel çevrelerin bunu işleme biçimi oldukça önemli... Buradaki kastım Fazıl Say'ın geleneksel seçkinci "arabesk yavaşlıktır" yaklaşımını savunmak değil. Arabeskin kitleleri uyuşturan, sorunlarını tanrıya havale eden, kaderci yanını görmeyerek ona devrimci bir misyon biçmek sorunlu... İçeriksiz olanı politikleştirmek, politik olanı içeriksizleştirmek olarak özetleyebilirim.

Sibel Öz: Biz, kitapta bu "barışma" olgusunu, bu kitabı da doğuran eleştirisizlik üzerinden kurduk. Ortada bir durum var, arabeskleşme sürecini sanatsal üretimlerde de, hayatın bütününde de görmek mümkün. Ancak günümüzde 1980'lerden farklı olarak aydınların eleştirisi yok denecek kadar az, aksine entelektüel üretimlerle aydınlar da kısmen işin içinde. Yani eskisinden çok daha fazla olarak popüler kültürün etki alanında aydınlar. Kitapta, bu konuda önemli bir tespit daha var; tıpkı 80 sonrası gibi arabesk, toplumsal mücadelenin yükselişte olduğu dönemde değil de geri çekildiği dönemde popüler hale geliyor ve kabul görüyor. Yine kitaptan bir başlığa atıf yaparsak, adeta sıradanla-

Arabesk Yeniden kitabında yazarlarımızdan Uğur Küçükkaplan, Gürses'e atfedilen değişimin içeriği ve niteliğinin, arabesk ile nostalji arasındaki sıkı ilişkinin mahiyetini kavramak için son derece önemli olduğunu belirtiyor. Müslüm Gürses'teki değişimi olumlu veya olumsuz şekilde dile getiren hemen herkesin, şarkıcının giyim kuşamından sahneye çıktığı mekânlara dek, çoğunlukla olayın görsel tarafına odaklanıp bunun üzerinden değerlendirme yaptığını, ama aslında Gürses'in müzikal yönüne dair herhangi bir değişim olup olmadığı sorusunun önemli olduğunu ifade ediyor.

şan yaşamın restorasyonu gibi bu durum. Arabeskin bu tabloda bir yeri var, 'biz'i tanımlıyor, baskın eğilimi.

Popüler kültür, ismiyle müsemma bir tavır aldı ve arabeski sahiplendi. Peki sizce arabesk bu sahiplenmeyi kabullendi mi? Alana dair gözlemlerinizi nelerdir?

İsmail Afacan: Kabullenmek zorunda kaldı. Yok olmak yerine var olmayı tercih etti. Değişen çağa, ihtiyaçlara uyum sağladı.

Sibel Öz: Bu soruya Müslüm Gürses örneği üzerinden yanıt vermek mümkün. Arabesk Yeniden kitabında yazarlarımızdan Uğur Küçükkaplan, Gürses'e atfedilen değişimin içeriği ve niteliğinin, arabesk ile nostalji arasındaki sıkı ilişkinin mahiyetini kavramak için son derece önemli olduğunu belirtiyor. Müslüm Gürses'teki değişimi olumlu veya olumsuz şekilde dile getiren hemen herkesin, şarkıcının giyim kuşamından sahneye çıktığı mekânlara dek, çoğunlukla olayın görsel tarafına odaklanıp bunun üzerinden değerlendirme yaptığını, ama aslında Gürses'in müzikal yönüne dair herhangi bir değişim olup olmadığı sorusunun önemli olduğunu ifade ediyor. Bu soruya Küçükkaplan'ın yanıtı, kesin bir dille hayır. Müslüm Gürses, kitlelerin karşısına konser verdiği mekanlardan tutalım da, giyim kuşam ve imajına kadar farklı bir şekilde çıksa da, aslında 'kendisi' şarkılarını okumayı sürdürüyor. Uyum sağlıyor ama pek de taviz vermiyor. Yine Küçükkaplan'ın sözleriyle, "Gürses, kendisi için dikilen yeni elbiseyi giymeyi kabul etmişse de içindeki karaktere nüfuz etmesine hiçbir zaman izin vermedi. Zaten değişimi kurgulayanların da böyle bir amacı yoktu. Onların tek istediği onun gibi şarkı söyleyip davranan "yeni" bir Müslüm Gürses'ti. Bunu sağlamanın

‘Devrimci’ ve ‘kitleleri ayağa kaldıran’ şey arabesk olamaz. Bu arabeskin hem tarihsel hem de estetik yapısına uygun değil. Arabesk rap’te değil ama rap müzikte devrimci içerik taşıyan yorumlarından elbette bahsedebiliriz.

bir tek yolu vardı, onu yaptılar; gücünü yitiren popüler kültürü/müziği tekrar canlandırmak isteyenler, nostaljik bir çerçeveye yerleştirdikleri şarkıcıyı yeni bir çehreyle halkın karşısına çıkardılar. Artık sahnede Müslüm Gürses değil, onun nostaljik bakış açısıyla hemhâl olmuş bir tür “simülasyonu” vardı.” Dolayısıyla arabeskçilerden güçlü olanlar yeni bir çehreyle bu yeni sürece dahil olmayı seçerken, uyum sağlayacak vizyona sahip olmayanlar geçmişin “nostaljik” değerleri içinde kendilerine sunulan yeri kabul ettiler. Tam da bugünlerde İbo Show’un yeniden gündeme gelmesini ve yüksek reyting almasını da böyle okumak gerekir belki.

‘DEVİRİMCİ’ VE ‘KİTLELERİ AYAĞA KALDIRAN’ ŞEY ARABESK OLAMAZ’

Arabeskin özellikle rap müzikle buluştuğu nokta ‘devrimci’ ve ‘kitleleri ayağa kaldırdığı’na dair yorumlar var. Sizse şiddetle buna karşısınız. Konuyu somutlaştırmak için bir örnekle ilerleyelim: Gazapizm’in ‘Ölümler Dirilerden Çalacak’ şarkısı gerek sözleri gerek klibiyle tartışmalara neden oldu. Bu gibi birçok isim ve şarkı sayabiliriz. Burada kitlelere inen şarkıların yarattığı etkinin göz ardı edilmemesi gerektiğini düşünüyorum. Arabeskin ‘özünü’ değiştirmek ve kitleler için harekete geçiren bir alana dönüştürmenin yolu var mıdır? Varsa nedir?

İsmail Afacan: 1989 yılında Cemal Süreya’nın Ahmet Kaya’yla yaptığı röportaja atıf yapmak istiyorum. Ahmet Kaya; Cemal Süreya’nın “Sol arabesk olabilir mi?” sorusuna “Sol ve arabeskin bir araya gelmesi mümkün değil” yanıtı veriyor. Katılıyorum. Çünkü ‘devrimci’ ve ‘kitleleri ayağa kaldıran’ şey arabesk olamaz. Bu arabeskin

Kitapta makaleleri olan bizler arabes ke dair bir yargıda bulunmak gereksinimi duymadık ama onu anlamaya şiddetle ihtiyacımız vardı. Toplumsalla bağı olanı yukarıdan değil, kendimizi de anlamak adına irdelemeyi uygun bulduk.

hem tarihsel hem de estetik yapısına uygun değil. Arabesk rap'te değil ama rap müzikte devrimci içerik taşıyan yorumlarından elbette bahsedebiliriz.

Sibel Öz: Kitapta makaleleri olan bizler arabeske dair bir yargıda bulunmak gereksinimi duymadık ama onu anlamaya şiddetle ihtiyacımız vardı. Toplumsalla bağı olanı yukarıdan değil, kendimizi de anlamak adına irdelemeyi uygun bulduk. İşin diğer yanı, etrafımızda olan biten, bizi kontrol eden, gündelik yaşamda değiştiren her şey, bu 'anlama' çabasına dahil. Bu kitaptaki tartışmanın bütünü bir refleksi ifade ediyor. Bu kitap hem bir dönem tartışmasının kapısını aralamak, hem de bir refleks geliştirmek istiyor.

90

çocuklarına okkalı tokat: Gidemeyenler

Kerem Görkem'in romanı 'Gidemeyenler', Sia Kitap tarafından yayımlandı. Y kuşağının ortak özellikleri, Aksel'in bir kuşağı ne derece sembolize ettiği tartışmaya açık olsa da işte bu arafı soluyanların romanı 'Gidemeyenler'.

metin yetkin

Kerem Görkem'in 2016 yılında 'Aile Fotoğrafı' ve 2019 yılında 'Süreyya'nın Saatleri' isimli iki kitabı yayımlandı. Görkem'in kaleme aldığı 'Bisiklet' ve 'Zeliha' öyküleri ödül aldı.

Kerem Görkem'in 90'lı yıllarda doğan bir Akademisyenin portresi özelinde Y kuşağına odaklandığı romanı 'Gidemeyenler', Sia Kitap etiketiyle raflarda yerini aldı. Romanın başkahramanı Aksel, yitik bir kuşağın temsilcisi olarak hayatına yön verme mücadelesi içerisinde huzursuz bir karakter olarak karşımıza çıkmakta.

Kerem Görkem'in 2016 yılında 'Aile Fotoğrafı' ve 2019 yılında 'Süreyya'nın Saatleri' isimli iki kitabı yayımlandı. Görkem'in kaleme aldığı 'Bisiklet' ve 'Zeliha' öyküleri ödül aldı. Yakın zamanda yayımlanan üçüncü kitabı 'Gidemeyenler' ise gerek konusu gerek diliyle dikkat çeken bir roman. Romanın başkahramanı ve anlatıcısı 1990 yılında doğmuş Aksel adında bir kadın. Aksel, bir üniversitenin iletişim fakültesinde asistan olarak çalışmakta fakat öğretim üyesi olarak atanabilmesi için yurt dışında bir müddet çalışması lazım. Bunun için yaptığı başvurular neticesinde Berlin'de bir üniversiteden kabul alıyor fakat bu kabulde birlikte Türkiye'den ayrılacağı gerçeği, onu hayatı ve kendi kuşağı üzerinde düşünmeye sevk etmekte. Tabii bu düşüncelerini sanatsal üretimle harmanlayarak 'Arafta' isimli bir kitap yazmaya başlıyor Aksel çünkü Y kuşağı onun için hayatına tam anlamıyla yön veremeyen, çoğu şeyden emin olamayan, erostan yoksun bir nesil. Bu noktada, yazarın çokça temas ettiği "araf" kavramı üzerinde durmalı. Daha romanın başında, haberleri izlerken Yunanistan ve Türkiye arasındaki tarafsız bölgede duran IŞİD militanını görünce arafta duran bu adam üzerinden kendi neslini anlatmayı düşünüyor Aksel.

Gidemeyenler, Kerem Görkem, 136 syf., Sia Kitap, 2020.

"Sıraladığım bütün o büyük kentlerde doğmuş neslimi tarif etmek için hayli riskli bir figür bu adam, ama yine de, hep birlikte beklediğimiz

Sıraladığım bütün o büyük kentlerde doğmuş neslimi tarif etmek için hayli riskli bir figür bu adam, ama yine de, hep birlikte beklediğimiz yer olarak doğru bir lokasyonu, arafı işaret ediyor, diye düşünüyorum. Bir süredir bu tip düşünceler zihnimi meşgul ediyor, gördüğüm her şeyde yazacağım öyküye girecek bir malzeme arıyorum. Acaba yazarların bütün hayatı böyle mi geçiyor?”

yer olarak doğru bir lokasyonu, arafı işaret ediyor, diye düşünüyorum. Bir süredir bu tip düşünceler zihnimi meşgul ediyor, gördüğüm her şeyde yazacağım öyküye girecek bir malzeme arıyorum. Acaba yazarların bütün hayatı böyle mi geçiyor?” (s.11)

Hakikaten Aksel'in yaşamına baktığımızda bu arafta olma halini görürüz. Evde, birçok üniversite mezunu gibi iş bulamayan ve kendini bilgisayar oyunlarına veren kardeşi Ozan'la istediği gibi sağlam bir ilişki bina edememiştir. Zaten bir müddet sonra Ozan, acılarıyla yüzleşip kendi ayakları üzerinde durmak için Ankara'ya gidecektir. İşte ise araştırma görevlisi olmak için gerekli prosedürlerle uğraşıp durur. Oysa kendi hocaları “sırf bir önceki nesilde” doğduğu için ondan katbekat şanslı olup kallavi koltuklara çöreklenmişlerdir.

“Devlet bana diyor ki, seni öğretim üyesi yapabilmem için en az bir yıl yurt dışında bulunmuş olmalısın. Yani orada çalışmalısın, araştırma yapmalısın ya da lisansüstü eğitim almalısın. Allah aşkına Damla, şimdi söyle bana, ister Ömer'i ele al, Ömer Hoca yani, ister bir başkasını. Şu binanın en güzel manzaralı odalarında, konforlu deri koltuklarda, danışmanlık peşinde koşup biz asistanları resmi görevlerini yapalım diye fazladan çalıştıran bütün o hocalardan kaçınıyor bu şartları. Hadi hepsini geçtim, İngilizce bilmeyen, bir tane uluslararası hakemli dergide yayını olmayanı var. Sırf benden yirmi sene önce doğduğu, bir önceki kuşaktan olduğu için en büyük hayalimi gündelik hayatı olarak yaşıyor.” (s.21)

Aksel'in, aynı üniversitede öğretim üyesi olarak çalışan yakın arkadaşı Damla'ya dert yanması yersiz değil. Hakikaten de günümüz gençle-

Kerem Görkem'in 90'lı yıllarda doğan bir akademisyenin portresi özelinde Y kuşağına odaklandığı romanı 'Gidemeyenler', Sia Kitap etiketiyle raflarda yerini aldı.

ri yüksek bir ortalamaya ulaşmak, yabancı dil öğrenmek, dergilerde makale yayımlamak için ciddi mesai sarf ediyor. Yine de birçoğu akademide tutunamıyor yahut tutunmak için kendileri kadar yetkin görmedikleri hocaların tozasından geçmek, onlara saygıda kusur etmemek ve onların işlerini yapmak zorunda. Sosyal medyayı biraz kurcalayan herkes akademi kadrolarındaki açıkların nasıl doldurulduğu hakkında bin bir şaibeye tesadüf edecektir. Zaten kadro sınavlarına girene kadar hakkaniyetli bir hocanın danışmanlığında depresyona girmeden tez yazmak ayrı mesele. Üstelik, Aksel'in akademideki hayatı hocası Ömer'le yaşadığı ilişki yüzünden daha karmaşık bir halde çünkü ilkin amfide dersini hayranlıkla dinlediği adam değil o artık. Birçok kimliğe bürünen, Aksel'i manipüle eden, akademideki koltuğunu ve şöhretini bukalemun gibi renk değiştirmesine, hangi sandala binse onun küreğini çekmesine borçlu bir adam: Statükonun ete kemiğe bürünmüş hali. Aksel'in Berlin'e gideceğini evde öğrense ona kızacak, tehditler savuracak bir adam olmasına rağmen bunu üniversitedeki odasında öğrenince "sükunetle" karşılayan biri.

"Yalnızca doktora tez danışmanım olsa, yani o olağan şapkasını taşısa zaten karşı gelemem, olsa olsa fikrini almadan hareket ettiğim için tepki gösterirdi. Öte taraftan yalnızca sevgilim olarak, yani o şapka kafasındayken, şimdi fakültedeki ofisinde değil de örneğin onun evinde ya da dışarıda bir yerlerde olsak bağırır çağırır, tehditler savurur, şimdi sustuğu her şeyi çekinmeden kusardı. Dediğim gibi, iki şapka ağır geldi ona, ağzını açıp tek bir laf edemedi." (s.51)

Romanın başındaki epigrafi de böylece Ömer karakteri üzerinden açıklanmış olur. Dostoyevski'nin 'Suç ve Ceza' romanından alınan epig-

Romanın başkahramanı Aksel, yitik bir kuşağın temsilcisi olarak hayatına yön verme mücadelesi içerisinde huzursuz bir karakter olarak karşımıza çıkmakta.

rafta insanların mevsime uyarak yükseldikleri söylenir. Hiçbir zaman ocak ayında kuşkonmaz istemeyen Ömer de mevsime uygun yaşar. Zaten romanda akademi ve hayat arasında bir benzerlik ilişkisi var. Y kuşağı mensuplarının hayatlarında hiçbir kesinlik olmadığı, güvensiz işlerde yıllarca çalıştıkları, birçok sınavdan geçtikleri, onlarca sertifika almak zorunda kaldıkları, tüm bunlarla uğraşırken öte yandan evlenme, ev alma ve çocuk yapma beklentileriyle çevrelendikleri vurgulanmakta. Tabii sürekli artan bir endişe dalgası içerisinde. Bu doğrultuda yetkinliğini kanıtlamakta ve temsil edilmekte zorlanan bir kuşaktır Y kuşağı. Aksel'in birkaç filmde izlediği ergen bir çocuğun babasının arabasını çalarak kendini ispat çabasını anlatan ortak sahne bu krize denk düşen bir metafor. Zaten ileriki sayfalarda metne biraz gökten zembille inmiş tadı veren, Aksel'in yazdığı küçük senaryo metninde de aynı sahnenin kadın bir kahramana uyarlandığını görmekteyiz. Araf hali ise sık sık karşımıza çıkmakta, öyle ki bazen okurun düşünce zincirini kırmakta bu süreklilik. Öte yandan, yazarın tezi Aksel'in Y kuşağını sembolize eden bir karakter olduğu. Bu tezin, genel anlamda tek karakteri odağına almış bir romanın hacmiyle ne derece örtüştüğü tereddüt uyandıran bir nokta. Nitekim yazar da bu tezi daha makul hale getirmiş. "En azından asgari düzeyde refaha sahip yerlerde yaşayanların, eğitim alabilen, sözüm ona bir şeylerin kararını vermekte özgür olanların." (s.71) diyerek Y kuşağının hangi kesiminin merkezde durduğu açıklanmakta. Bana kalırsa, bireylerin olgunlaşma sürecini, ideale ulaşma çabasını konu edinen bildungsromanla dirsek temasında bir metin. Aksel'in hikâyesinde bu ideal yazmak eylemi olarak karşımıza çıkar. Üniversitede ne yaptığını sorgulayan, kendini değersiz ve işe yaramaz hisseden, mütemadiyen şahsi değerlerine aykırı davranmaya zorlanan, "örgüt-devlet-şir-

Kerem Görkem,
90'lı yılları bu denli
gerçekçi anlatan
kitabıyla ilgiyi ve
övgüyü hak ediyor...

ket” üçgeninden oluşan hiyerarşi kümelerinde sıkışan fakat kendini gerçekleştirme gayesinde direten Aksel’in yazın serüveni ideale temas etme olarak kabul edilebilir. İdeali gerçekleştirme değil, ideale temas etme diyorum zira metinde “tamamlanma” olarak geçen bu arayış da sorgulanmakta. Kısaca, “İnsanın ideali tamamlanmak mı, yoksa tamamlanmamak mıdır?” ve “Araf nedir yahut kimdir?” sorularıyla hemhal olur okur. Aksel’in bu sorulara cevapları da bazı dini metinleri okumasıyla ve mülteci krizinin patlak vermesiyle kitabın sonunda yer almakta. Kahramanın son sayfalarda bir nevi aydınlanma yaşadığı, otuz yaşına kadar zihnini kemiren soruların cevabına bir anda ulaştığı hissiyatına ister istemez kapıldım. Bunlarla beraber kitabın bazı özelliklerini vurgulamalı:

İlkin, 90'lı yılların çocuğu olarak uzun zamandır bizi bu denli gerçekçi anlatan bir kitaba denk gelmemiştim. Son dönem metinlerinde Türkçe edebiyatın belki 150 senedir anlatmaktan yorulmadığı köy, taşra, kasaba temalı metinlere yahut beyaz yakalıların ütöpik kaçıışlarına tesadüf etmekten açıkçası sıkılmıştım, biraz da beni anlatsınlar istiyordum. Ne bileyim, alıntı yaparken virgül mü noktalı virgül mü koyayım, Chicago mu APA mi kullanayım diye ne kadar sıkıldığımı anlatsınlar istiyordum. Benden evvel doğduğu için dünyalığını yapmış, maaşına emekli maaşı eklenen insanlara duyduğum kıskançlığı anlatsınlar istiyordum. Toplam yedi sene süren lisans ve lisansüstü hayatımda kendimi nasıl değersiz hissettiğimi, fazla çalışmak yüzünden nasıl içime kapandığımı, akademisyen olma hayalimin nasıl suya düştüğünü anlatsınlar istiyordum. İki yabancı dilde yetkin, iyi üniversitelerden üç diploma sahibi olarak 65 yaşında emekli olacağım, istediğim evi -gayet mütevazı bir ev- hiçbir ek gelir veya destek olmadan 50'li

Y kuşağının ortak özellikleri, Aksel'in bir kuşağı ne derece sembolize ettiği tartışmaya açık olsa da işte bu arafı soluyanların romanı 'Gidemeyenler'. Vuruyor, vuruyor...

yaşlarda alabileceğim, bu ekonomik rahatlığa eriştikten sonra da hayatımın baharını para kazanmakla tüketmiş olacağım, o evi daha erken almak ve ailemi mutlu etmek için beyaz yakalı bir eş bularak üç beş sene daha çok çalışıp ardından çocuk yapma planları kurup sonra bu planları savuşturacağım gerçeği yüzüme bir tokat gibi vurdu. Oysa okuyarak, yazarak ve çevirerek mutfakta aşım olmayacak.

İşte vurgulamak istediğim ikinci özellik de bu: Para kazanma zorunluluğu ve 90'lıların gasp edilen hayalleri. Görkem de bu noktaya temas etmiş hem kısa biyografisinde hem de romanında. Hakikaten bizler ne yapalım? Annelerimizin "aman oğlum" ile başlayan tembihlerinin kırdığı cüretimizle, ev sahibine az zam yapsın diye döktüğümüz dille, uykularımızı kaçıran "Mülkiyet hırsızlıktır" cümlesiyle, hangi dostumdan telefon gelse "Bir şey yapmak lazım." derken duyduğumuz kederle ne yapmalı?

Y kuşağının ortak özellikleri, Aksel'in bir kuşağı ne derece sembolize ettiği tartışmaya açık olsa da işte bu arafı soluyanların romanı 'Gidemeyenler'. Vuruyor, vuruyor...

Fasulye ayıklamak ciddi bir iştir

Wiesław Myśliwski'nin romanı 'Fasulye Ayıklama Sanatı Üzerine Bir Tez', Yapı Kredi Yayınları tarafından yayımlandı. 'Fasulye Ayıklama Sanatı Üzerine Bir Tez', geçmiş ve şimdinin çatışması üzerine kurulu bir hatırlama/unutma/becerememe romanı; tam da bu yüzden adsız anlatıcı, gizemli ziyaretçiye, savaşı bir çizgi kabul ederek, savaşın öncesini ve sonrasını anlatır.

okan çil

Myśliwski'nin dilimize çevrilen ilk kitabı 'Taş Taş Üstünde', 2016'da Aylak Adam etiketiyle karşımıza çıktı.

Geçtiğimiz günlerdeyse 'Fasulye Ayıklama Sanatı Üzerine Bir Tez' isimli romanı YKY etiketiyle yayımlandı. Her iki kitabın çevirmeni de Neşe Talay Yüce.

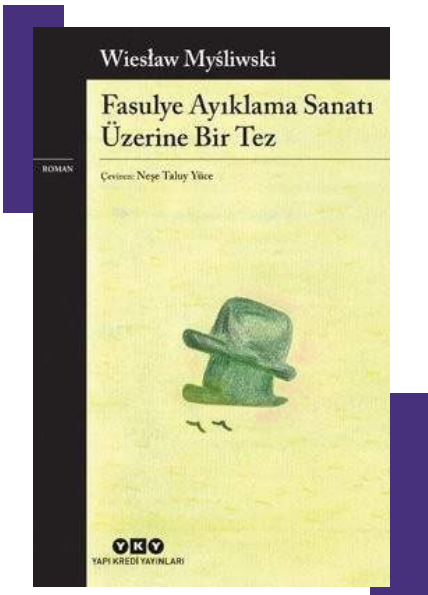
1932'de Sandomierz-Dwikozy'de doğan Wiesław Myśliwski, Polonya edebiyatının öne çıkan yazarlarından biri. Layık görüldüğü ödüller bir yana, Myśliwski'yi okurlarınca bu denli önemli kılan şey, onun Polonya'yı, özellikle de II. Dünya Savaşı sonrasındaki Polonya'yı, politik eleştirilerle ve trajikomik insan halleriyle harmanlayarak anlatmasında yatar sanıyorum.

Myśliwski'nin dilimize çevrilen ilk kitabı 'Taş Taş Üstünde', 2016'da Aylak Adam etiketiyle karşımıza çıktı. Geçtiğimiz günlerdeyse 'Fasulye Ayıklama Sanatı Üzerine Bir Tez' isimli romanı YKY etiketiyle yayımlandı. Her iki kitabın çevirmeni de Neşe Talay Yüce. Neşe Hanım, Lehçeden yaptığı çevirilerle Polonya tarafından iki kez ödüllendirilmiş, bunu da belirtmekte fayda var.

ÖLÜLER VE ÖLECEK OLANLAR

"Eskiden beri fasulye ekilen bir yerde ne değişir ki diye düşünür insan tabii. Fakat bunun gibi zamansız yerler olduğu fikrine bağlı kalmayı nasıl becerebildiniz? İşte bunu anlamıyorum. Bilir misiniz ki, yerler bizi kandırmayı severler. Gerçi her şey bizi kandırır, o da doğru. Ama en çok yerler yapar bunu. Şu mezar taşları olmasa, burada bir yer olduğunu bilmezdim, mesela."

'Fasulye Ayıklama Sanatı Üzerine Bir Tez', aslında bir monolog olarak özetlenebilir. Romanın adsız anlatıcısı, her zamanki gibi boş köyde bekçilik yaparken, bir gün gizemli bir ziyaretçi gelir. O da gayriihtiyari şekilde, "Fasulye almaya mı geldiniz? Bana, öyle mi?" diye başlar konuşmaya ve sonra gerisi gelir.

Fasulye Ayıklama Sanatı Üzerine Bir Tez, Wiesław Myśliwski, Çevirmen: Neşe Talay Yüce, 320 syf., Yapı Kredi Yayınları, 2020.

Adsız anlatıcı kendinden, köyün durumundan bahseder öncelikle. Köy boştur; o ve mezardaki ölümler dışında kimse yoktur. Diğer mülk sahipleri yılın belli günleri kısa sürelerle gelirler sadece, o kadar. Adsız anlatıcı da bekçilik yaptığı yetmezmiş gibi onların arkalarını toplar, tek tek bütün evlere girer; prizde unutulmuş ütüler, fırlatılıp atılmış bir prezervatif, dağınık odalar... her şeyi derler düzenler. Köy ondan sorulur yani.

Bir diğer rutiniyse her sene mezar taşlarını toplayıp, taşların silinen boyalarını özenle yenilemektir, böylelikle ölümlerin unutulmasına izin vermez. Diğer taraftansa, mülk sahiplerinin çocuklarını köyde, ormanda gezdirir ancak mezarlığa götürmez. Mezarların, dahası ölümlerin hikâyesini asla anlatmaz onlara. “Sonra çocuk olmayı bırakabilirler,” diye düşünür, “çünkü çocuk olmak yaşa bağlı bir şey değildir.”

ESKİDEKİLER VE ESKİYECEK OLANLAR

“İyi de ben kimim ki, hafızama rastlantısal olarak düşmüş bu insanların yaşamlarını, benim yaşamımmış gibi düşünmeyi hak görüyorum kendimde? Bu yüzler içime damgalanmış gibi hissediyorum. Boşuna unutmaya çalışıyorum onları. Hatta bazen onların da, kendilerini unutmamı istediklerine dair bir izlenim ediniyorum. Yok, haklarında hiçbir şey bilmeden bunca yüzle birlikte yaşamak hiç kolay değil.”

‘Fasulye Ayıklama Sanatı Üzerine Bir Tez’, geçmiş ve şimdinin çatışması üzerine kurulu bir hatırlama/unutma/becerememe romanı aslında. Tam da bu yüzden adsız anlatıcı, gizemli ziyaretçiye, savaşı bir çizgi kabul ederek, savaşın öncesini ve sonrasını anlatır. Hatta savaş sırasında şehirde kıtlık yaşandığından fasulye

“Fasulye Ayıklama Sanatı Üzerine Bir Tez’, aslında bir monolog olarak özetlenebilir. Romanın adsız anlatıcısı, her zamanki gibi boş köyde bekçilik yaparken, bir gün gizemli bir ziyaretçi gelir. O da gayriihtiyari şekilde, “Fasulye almaya mı geldiniz? Bana, öyle mi?” diye başlar konuşmaya ve sonrası gelir.

almak için bir sürü arabanın geldiğinden bahseder. Bu da bizi anlatıcının çocukluğuna götürür. Biz de fasulye ayıklamanın hafızayla olan ilişkisi üzerine düşünmeye başlarız.

O yıllarda ailesiyle beraber yaşayan adsız anlatıcı, zamanı savaş tarihlerine göre kavrayan bir dede, sürekli dışarıya dalıp giden bir baba, tutumlu ve çekingen anneyle nine, sürekli su içen ve kendini asmak isteyen bir amca ve sanki görünmeyen kız çocukları ile beraberdir. Bu ailenin neredeyse beraberce yaptığı tek şey fasulye ayıklamaktır. Sadece onlar da değil, dedenin dedesinin ailesi de, hatta onların ailesi de fasulye ayıklayarak yaşamışlardır. Bir arada olmaları buna bağlıymış gibi.

KONUŞULANLAR VE KONUŞULACAK OLANLAR

“Babam pencerenin önündeki sıraya oturur, arka arkaya sigara tüttürerek birini beklercesine cama bakardı. Karanlığa baktığını düşünmek mümkündü. Birinin nereye baktığını bilmem mümkün müdür? İnsan, buna veya şuna baktığını düşünür, oysa o içine bakıyordur belki de. İnsanın içinde de görüntüler var elbette. Ama belki de o, havanın karanlığı nasıl da yoğunlaşıyor diye bakıyordu. Söylesenize, karanlıkta bu kadar merak edilecek ne olabilir ki? İsterseniz ben size söyleyeyim, ben de zaman zaman hava kararırken bakarım, acaba babamın baktığı karanlık bu karanlık mı diye merak ederim.”

‘Fasulye Ayıklama Sanatı Üzerine Bir Tez’in monolog şeklinde yazıldığını söylemiştik. Böylelikle romanın üslubunun, bir konuşmada olabilecek akışkanlık ve samimiyette kurulduğunu görüyoruz. Ancak adsız anlatıcı için gizemli

‘Fasulye Ayıklama Sanatı Üzerine Bir Tez’in monolog şeklinde yazıldığını söylemiştik. Böylelikle romanın üslubunun, bir konuşmada olabilecek akışkanlık ve samimiyette kurulduğunu görüyoruz.

ziyaretçi giderek nesneleşir, dahası o gizemli ziyaretçi bir birey olarak okurun kendisi olur. Anlatıcı sanki okura direkt hitap eder gibidir.

Romandan böyle bir his almamım en temel sebeplerinden biri, gizemli ziyaretçinin söylediklerine yer verilmemesi sanırım. Myśliwski, adsız anlatıcıyı, “*Siz kaynamış otu sever misiniz? Ya, işte ben de aynen öyle. Ama sanırım balı seversiniz? Size bir kavanoz vereyim o zaman...*” şeklinde konuşturmayı tercih etmesi ve böylelikle cümleler arasında hissedilen boşluklar ister istemez bizim zihnimize canlanır. Bir yerden sonra adsız anlatıcıyla biz konuşmaya başlarız, boşlukları doldururken buluruz kendimizi.

Romanın bir diğer öne çıkan özelliği ise kurgusunda saklı. Myśliwski düz bir akış, giriş-gelişme-sonuç şeklinde bir hikâye matematiği kurmaz. Tıpkı bir konuşmada yaşanacağı gibi, olaydan olaya atlar, bazen kendi geçmişinden, ailesinden, iş hayatından, müzikle kurduğu ilişkiden bahseder, bazen de savaştan, katliamlardan, mezarlardan... Yine de kurgu, büyük zaman atlamalarına rağmen derli topludur, sarkmaz, duygular da bölümler kadar kontrollüdür. Myśliwski’yi Myśliwski yapan şey de sanıyorum budur.

‘Fasulye Ayıklama Sanatı Üzerine Bir Tez’i, 2020’nin son hediyelerinden biri olarak kabul ediyorum.

Romanın bir diğer öne çıkan özelliği ise kurgusunda saklı. Myśliwski düz bir akış, giriş-gelişme-sonuç şeklinde bir hikâye matematiği kurmaz. Tıpkı bir konuşmada yaşanacağı gibi, olaydan olaya atlar, bazen kendi geçmişinden, ailesinden, iş hayatından, müzikle kurduğu ilişkiden bahseder, bazen de savaştan, katliamlardan, mezarlardan...

'Çocuğun örselemeden büyümesini sağlarsanız mutlu genç yetiştir'

Rabia Ünsaldı Köle'nin
'Çocuğunun Psikoloğu
Olmak' kitabı Bilgi
Yayınevi tarafından
yayımlandı. Rabia Ünsaldı
Köle ile kitabını konuştuk.

soner sert

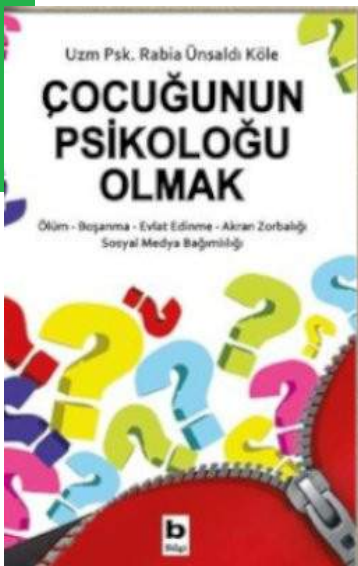
Psikolog yazar Rabia Ünsaldı Köle Bilgi Yayınevi'nden çıkan kitabı 'Çocuğunun Psikoloğu Olmak' üzerine konuştuk.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Psikoloji Bölümü'nü 2000 yılında bitirdikten sonra, uzmanlığını Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Anabilim Dalı Gelişim Psikolojisi'nde tamamlayan Rabia Ünsaldı Köle, uzmanlık eğitimi sırasında özel kurumlarda aile danışmanı, çocuk ve ergen psikoloğu olarak görev yapar. Çeşitli kurumlarda, özel ve devlet okullarında aileler, çocuklar ve gençlerle ilgili eğitim programları ile seminer ve konferanslarda yer alan Köle, yaklaşık 11 yıl Madalyon Psikiyatri Merkezi'nde çocuk ve ergen bölümünde çalışır. Bu süreçte, danışmanlık, klinik değerlendirme, çocuklar, gençler ve aileleri ile görüşmelerde psikolog yaklaşımı konularında genç psikolog arkadaşlara yönelik uygulamalı eğitim programı düzenlemelerine katılan Köle, iki yıldır bireysel olarak çalışmalarını sürdürüyor.

Rabia Ünsaldı Köle ile bir araya geldik ve Bilgi Yayınevi'nden çıkan, kaleme aldığı 'Çocuğunun Psikoloğu Olmak' kitabını konuştuk.

İlk olarak şuradan başlayalım. Bir ebeveynin çocuğu için kaygılanmasının temel sebebi nedir? Dış dünyanın tekinsizliği mi, gelecek belirsizliği mi? Siz nasıl yorumluyorsunuz bu durumu?

Bir ebeveynin çocuğu için kaygılanmasının temel sebebi, onu koruma duygusuyla ilgilidir. Eğer bir çocuğunuz var ise sizin için dünyanın anlamı biraz değişir. Varlığınızı sürdürmenize anlam katan ve bu dünyaya sizden bir "iz" olan çocuğunuzu koruma dürtüsüyle endişelenmeniz, bazı tedirginlikler yaşamanız çok normaldir. Bir başka ifadeyle, hem ebeveynlerinin izlerini taşıyan hem de bir o kadar farklı olan çocuklar, ebeveynlerinin en güzel ve en masum olan yanlarıdır. Bu yüzden çok kıymetlidirler.

Çocuğunun Psikoloğu Olmak, Rabia Ünsaldı Köle, 224 syf., Bilgi Yayınevi, 2020.

Bir ebeveynin çocuğu için kaygılanmasının temel sebebi, onu koruma duygusuyla ilgilidir. Eğer bir çocuğunuz var ise sizin için dũnyanın anlamı biraz değişir. Varlığınızı sũrdũrmenize anlam katan ve bu dũnyaya sizden bir 'iz' olan çocuğunuzu koruma dũrtũsũyle endişelenmeniz, bazı tedirginlikler yaşamanız çok normaldir."

Bu yũzden anne ve babalar, kendi yaşadıkları olumsuz yaşantılar onların da başına gelmesin diye çocuklarının ¼zerine titrerler ya da kendilerinin sahip olamadığı manevi ve maddi imkânları çocuklarına sunmak için ¼abalarlar. Bu nedenle, edinilen deneyimler ¼erçevesinde bazen dış dũnyanın tekinsizliği, bazen geleceğin belirsizliği ve bazen de o an yaşanılan olumsuzluklar ebeveynlerin çocuklarıyla ilgili kaygılarının belirleyicisi olabilir ve bu gayet doğaldır, diye dũřũnyorum.

Bu uzmanlık alanına has kitaplar, genelde akademik bir dille kaleme alınıyor. Sizin kitabınızda dil, daha sade ve anlaşılır... Bu hususta belirleyici etken neydi?

Kitabın dilinin olabildiğince sade olması için çok uğraştım gerçekten de ve bu soru beni çok mutlu etti; ¼ũnkũ amaçlandığı gibi sade olmuş demek ki. Ne kadar çok kişiye, ne ifade etmek istediğimi anlatabilirim o kadar çok anne, baba ve en önemlisi çocuk faydalanacak demektir. Bu niçin önemli biliyor musunuz? Ne kadar çok çocuğun ¼rselenmeden bũyũmesini sağlayabilirsiniz o kadar sağlıklı ve mutlu genç ve daha sonra da yetişkin yani sağlıklı anne ve babalar yetişecek demektir. Bu yũzden herkesin diline ve dũřũncesine hitap edebilmek çok önemliydi benim için.

Gũnũmũz dũnyasında çocuklarda g¼r¼len en önemli sorunlardan biri bilgisayar ve sosyal medya bağımlılığı... Siz bir uzman olarak ilk etapta bu sorunla ilgili ne öneriyorsunuz?

Bilgisayar ve medya bağımlılığı... Pandemi sũreci maalesef birçok teknolojik aracın kullanımının bağımlılık gibi etki yapmasını hızlandır-

Pandemi öncesinde, zaman sınırı konulmaya çalışılan; dikkati bozuyor, duygu durumunu etkiliyor diyerek kontrollü kullanımı desteklediğimiz bu araçları, ne yazık ki eğitim amacıyla saatlerce çocukların önüne koymak zorunda kalıyoruz.”

dı. Pandemi öncesinde, zaman sınırı konulmaya çalışılan; dikkati bozuyor, duygu durumunu etkiliyor diyerek kontrollü kullanımı desteklediğimiz bu araçları, ne yazık ki eğitim amacıyla saatlerce çocukların önüne koymak zorunda kalıyoruz. Yine mecburen çocukları evlerde tutmak zorunda kaldık. Böylece, bilgisayar ve cep telefonu birçok çocuk için iyice vazgeçilmez oldu. Diğer bir yandan da, bu çağın dijital bir çağ olduğunu ve çocuklarımızın bilgisayar çağı çocuğu olduğunu da unutmamalıyız. Yani onlar için bilgisayar ve cep telefonları bir uzuv gibi adeta. Bu nedenle, bu araçlarla ilgili ilk önerim öncelikle, bu araçların çocukların dünyasındaki gerçekliğini kabul etmek olacak. Çocukların bu araçlarda nasıl zaman geçirdiğini ebeveynlerinin biliyor olmalarını yani onlara “takılmalarını” öneririm. Bu araçları hayatın doğal bir parçası olarak sıradanlaştırıp, önceliklere göre kullandığımız herhangi bir araca dönüştürmek gerekiyor. Bu nedenle, ebeveynlerin bilgisayar vb. araçları ödül ve ceza olarak kullanmamalarının ısrarla altını çiziyorum. Çünkü bu şekilde yaklaştığımızda, çocukların gözünde bu araçların kıymetini arttırarak, onları her an ulaşmaları gereken muhteşem objeler konumuna dönüştürmüş oluyoruz. Bunun yanı sıra, son olarak çocuk ya da gencin sorun çıkarmadan odasında kalmasını sağladığı için onların bu araçlarla geçirdikleri zamanlara bazen ses çıkarmayıp göz yummalarımızı bazen de sert eleştiriler yapıp onlarla kavga etmelerimizi sonlandırmamız gerekiyor.

Ayrıca, bilgisayar ve cep telefonuna aşırı düşkünlük ile sosyal medya bağımlılığını ayırmak gerektiğini ve sosyal medya bağımlılığının çok daha ciddi psikolojik sorunlar barındırdığını gözlemliyorum. Bu çerçevede, ailelerin çocuklarına zaman ayırmalarını öneriyorum.

Bilgisayar ve cep telefonuna aşırı düşkünlük ile sosyal medya bağımlılığını ayırmak gerektiğini ve sosyal medya bağımlılığının çok daha ciddi psikolojik sorunlar barındırdığını gözlemliyorum.”

Bu pandemi sürecinde olduğu gibi (pandemi sonlandığında da) onlarla birlikte evde zaman geçirmelerini, paylaşılacak birçok şeyin olduğunu ve ailece birlikte olmanın tadını çocuklarına hissettirmelerini öneririm. Duygusal açıdan ebeveyn yoksunluğu yaşamayan, değerlilik duygusunu almış olan ve karşılıksız sevildiğini hisseden çocukların sosyal medya ile değer bulmaya çalışmasına gerek kalmayabilir diye düşünüyorum.

Kitapta tema olarak belirlediğiniz meseleleri pek çok kere örneklendiriyorsunuz. Mesleğinizin varoluşu dinlemekken, bu kez siz anlatıcısınız. Nasıl bir his anlatmak? Bir “hikâye” anlatmayı, nasıl yorumluyorsunuz?

Evet, vurgulamak istediğim konuları farklı şekillerde ve örneklerle birkaç defa anlatmaya çalıştım. Bunca zamandır yaptığım görüşmelerde, anne ve babaların birçoğunun çocuklarını ruhsal açıdan daha sağlıklı büyütebilmek amacıyla, pek çok kitap okuduğunu, pedagog, gelişim uzmanı ya da psikoloğa danıştığını duydum. Öğrendiklerini uygulamaya çalıştıklarını, ancak zaman zaman başarılı olamadıklarını anlatmalarını dinledim. Paylaşılan/aktarılan bilgiler doğru olmakla beraber her zaman doğru anlaşılabilir; sizin çocuğunuza uygun olmayabilir ya da gözden kaçırdığınız küçük bir uygulama hatası nedeniyle daha büyük sorunlar yaşanabilir. Bu doğrultuda, çocukların bakış açılarını, yaşanan olaylar ile ebeveynlerinin onlara yaklaşımlarını nasıl algıladıklarını ve ne hissettiklerini açıkça ortaya koyabilmek için olabildiğince farklı örneklerle anlatmaya çalıştım.

Anne ve babalara çocuklarını nasıl anlayacaklarını, nasıl yaklaşırlarsa doğru mesajları iletebileceklerini anlatmanız gerekiyor. Bu doğrultuda, kitabı yazarken karşımda anne ve babalar var ve ben onlarla konuşuyorum gibi yazmaya gayret ettim.”

Belirttiğiniz gibi, iyi bir dinleyici olmayı gerektiren bir meslek bu; ancak, iyi dinlemek kadar iyi anlatabilmeniz de gerekiyor. Bir başka ifadeyle, anne ve babalara çocuklarını nasıl anlayacaklarını, nasıl yaklaşırlarsa doğru mesajları iletebileceklerini anlatmanız gerekiyor. Bu doğrultuda, kitabı yazarken karşımda anne ve babalar var ve ben onlarla konuşuyorum gibi yazmaya gayret ettim. Bu nedenle de, çoğu zaman sanki görüşmede gibi hissettim kendimi. Bununla birlikte, kitapta örneklenen hikâyeler aslında görüşmelerde danışanlarınızla birebir paylaşmış olduğunuz yaşantılar olduğu için, buradaki anlatımlar hikâye anlatmak gibi değildi benim için. Bazen en özelini, en önemli sırrını sizinle paylaşan küçük bir çift gözün duygusunu, bir çocuğun gözyaşlarını ya da bir gencin sessiz çığlıklarını bazen de bir anne ya da babanın çaresizliğini yani size aktarılan duyguları, nedenlerini ve nasıl yardım edilebileceğini doğru aktarabilmeye çalışmak zordu. Diğer yandan ise, onların mücadelelerini ve zaferlerini, bunlara tanık olmayı aktarmak ve bu yaşantıların başkalarına da yardımcı olması amacını taşıyarak anlatmaksa çok güzeldi. Bu anlatımların her biri izin alınarak yapıldı; böylece hangi örnekte kimin anlatıldığını o durumu yaşayan danışan da kitapta okuyabildi. Aldığım geri dönütler de gösterdi ki, hikâyelerimizi onları paylaştığımız bir kişinin/psikoloğun gözünden okumak da bir ödül gibi algılanabiliyor, iyi hissettiriyor ve bir kabul sağlıyorum sanırım.

Ebeveynler çocukları için psikoloğa gitmekten genelde ürkerler. Bunun sebebi ne sizce? Kendi yetersizliklerinin meydana çıkacak olması mı?

Psikoloğa gitmek gerçekten de zor iştir, cesaret ister. Tüm gelişiminden sorumlu olduğunuz, çoğunlukla sizin yaklaşımlarınızla şekillenen

Covid-19 süreci, hem okula gidemiyor olmaları hem de dışarı çıkamamaları açılarından çocuklar için çok farklı bir yaşantı oluyor. Bu dönemden her birimiz gibi çocuklar da oldukça değişerek çıkacaklar.”

çocuğunuzla yaşadığınız problemler için psikoloğa gelirken tedirgin olunması çok da anlaşılabilir aslında. Anne babaların çocukları için psikoloğa gelmeleri, kendi ebeveynlikleriyle yani çocuklarıyla olan anne-çocuk ve baba-çocuk ilişkileriyle yüzleşmeleri anlamına gelir. Aynı zamanda, onların kendi ebeveynleriyle olan ilişkilerini de gün yüzüne çıkarabilecek bir ortamdır. Ayrıca, aile ortamında eşler arasındaki sorunların da daha açık bir biçimde görülebildiği bir süreç başlamış olur. O nedenle, psikolojik destek almak amacıyla çocuklarını getiren anne ve babaları ve kendisi gelmek isteyen gençleri takdir etmek gerekiyor.

Covid-19 süreciyle birlikte okulların kapanması ve akabinde çocukların sokağa çıkma yaşağı çocukların ruh halinde nasıl bir etki bırakıyor sizce? Bu duruma dair neler yapılabilir?

Covid-19 süreci, hem okula gidemiyor olmaları hem de dışarı çıkamamaları açılarından çocuklar için çok farklı bir yaşantı oluyor. Açık havaya, hareket etmeye, arkadaşları ile birlikte olmaya, sanat-spor ile ilgilenmeye ve örgün eğitim ve öğretime en çok ihtiyaç duydukları çocukluk ve ergenlik dönemlerini gelişimlerinin aksi yönde geçiriyorlar. Bu dönemden her birimiz gibi çocuklar da oldukça değişerek çıkacaklar. Pandeminin ilk şokunu atlattıktan sonraki ilk birkaç ay birçok çocuk ve genç için aslında dinlendirici, sağlıklı ve verimli geçti. Online eğitime geçilmiş olduğu için çocuklar sabahları çok erken kalkmak zorunda olmadılar, böylece sabah koşuşturmaktan (ki acele etmek çocukların en hoşlanmadığı şeydir) kurtuldular. Anne ve babalar evde kaldığı ve yeterli zamanları olduğu çocuklar ve ebeveynler birlikte keyifli zaman geçirmeye başladılar. Dolayısıyla,

Pandeminin ilk şokunu atlattıktan sonraki ilk birkaç ay birçok çocuk ve genç için aslında dinlendirici, sağlıklı ve verimli geçti. Ayrıca, çocukların bazılarında ise, Covid-19 olma ve yakınlarını kaybetme gibi haklı endişelerinin boyutları da artmaya başladı.”

pandeminin korkutucu ve kısıtlayıcı etkilerinin yanı sıra pandeminin belirli bir bölümü birçok çocuk için keyifli geçebildi. Tabii ki ergenler ya da gençler evde kapalı kalmaktan ve her an aileleriyle olmaktan memnun değillerdi, ancak yine de büyük sorunlar ortaya çıkmamıştı.

Şimdi ise durum değişti. Maalesef hala devam eden ve edecek olan bu sınırlamalar onları çok zorlamaya başladı. Bir süredir artık günlük yaşamlarının kalitesi bozulmaya yani pandemiyle yaşamayı düzenlemekte zorlanmaya başladılar. Bunun anlamı da psikolojik sorunların baş göstermesi demek oldu. Çocuklar ve gençler online dersleri takip etmemek, ödev yapmamak, sabahları belirli bir saatte kalkmamak, uzun süre yataкта vakit geçirmek, giysilerini değiştirmemek, öz bakım ve günlük yapmaları gereken görev ya da işlerde üşenmek ve ertelemek, bilgisayar ve cep telefonunu aşırı kullanmak, aşırı yemek yemek gibi ciddi ve çoklu davranış değişiklikleri yaşamaya başladılar. Bunlara bağlı olarak sıkılma, akademik ve yaşamın diğer alanlarına ilişkin motivasyon kaybı, anlamsızlık, planlayıp yapamadıkları (arkadaşlarla sinemaya gitme, mezuniyet vb.) bir çok şey için kızgınlık ve öfke; gelecek için endişelenme, arkadaşlarından uzun zamandır uzak olmanın getirdiği yalnızlık duygusu, bilgisayar vb. araçlarla geçirilen uzun zaman sonrası görme sorunları, kas-eklem ağrıları, algılama ve dikkat becerilerinde bozulmalar en sık karşılaştıkları sorunlar olmaya başladı. Ayrıca, çocukların bazılarında ise, Covid-19 olma ve yakınlarını kaybetme gibi haklı endişelerinin boyutları da artmaya başladı. Bu sıkıntılarla baş edebilmeleri için, izin verilen sürelerde açık havada kısa yürüyüşler yapılması, arkadaşları ile mesaj ya da telefon aracılığıyla düzenli haberleşme sağlamaları, evde yeni rutinler /görevler ve boş zaman etkinliklerinin oluşturul-

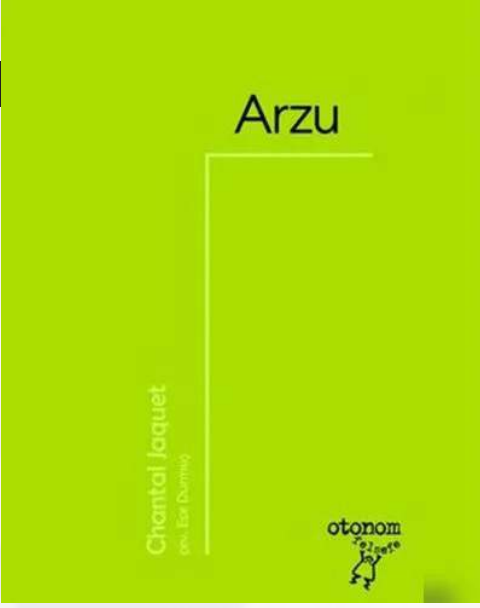

Hazırlıyor olduğum yeni bir çalışma var. 'Çocuğunun Psikoloğu Olmak' kitabında belirli konular çerçevesinde çocukların algısını, bu konular söz konusu olursa çocuklarına nasıl yardımcı olabileceklerini anne ve babalara anlatmaya çalışmışım.

ması, akşam yatma ve sabah kalkma saatlerinin mümkün olduğunca düzenli olması, online ders aralarında ve sonrasında bilgisayar ve cep telefonundan mümkün olduğunca uzak kalmaları ilk sırada önerebileceklerim olur.

Hazırladığınız yeni bir çalışma var mı?

Hazırlıyor olduğum yeni bir çalışma var. 'Çocuğunun Psikoloğu Olmak' kitabında belirli konular çerçevesinde çocukların algısını, bu konular söz konusu olursa çocuklarına nasıl yardımcı olabileceklerini anne ve babalara anlatmaya çalışmışım. Şimdi ise günlük yaşamları içerisinde karşılaşılabilecek yaşantılarda, çocukların ebeveynlerinden neler beklediklerini ve nasıl yaklaşımlarının daha sağlıklı olabileceğini anne ve babalara anlatmayı hedeflediğim bir çalışma. Bununla birlikte hangi tür ebeveyn tutumlarının çocuklarda travmatik yaşantılar oluşturduğunu, hangilerinin oluşturmadığını ortaya koymaya çalışarak; anne ve babaların, çoğunlukla farkında olmadan çocuklarına verdikleri zararları görmelerini, mümkün olduğunca telafi etmelerini ve engellemelerini desteklemek üzerine olacak.

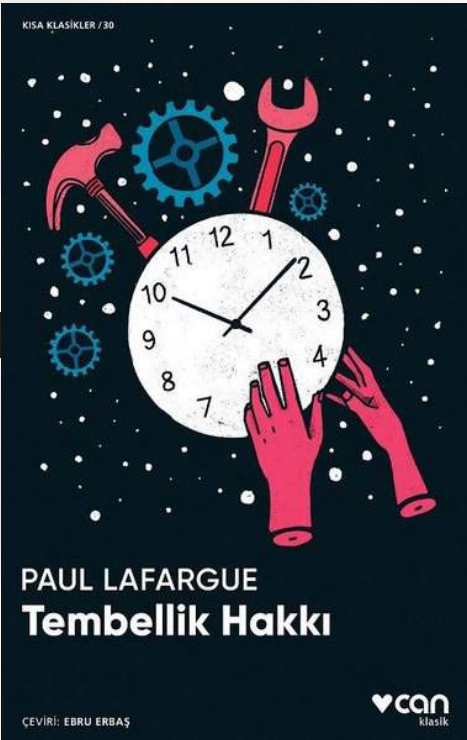
Arzu

Yazar: **Chantal Jaquet**
Çevirmen: **Ece Durmuş**
Yayınevi: **Otonom Yayıncılık**
Sayfa Sayısı: **96**

Gökteki Çakıl Taşı

Yazar: **Isaac Asimov**
Çevirmen: **M. İhsan Tatari**
Yayınevi: **İthaki Yayınları**
Sayfa Sayısı: **280**

Tembellik Hakkı

Yazar: **Paul Lafargue**
Çevirmen: **Ebru Erbaş**
Yayınevi: **Can Yayınları**
Sayfa Sayısı: **56**

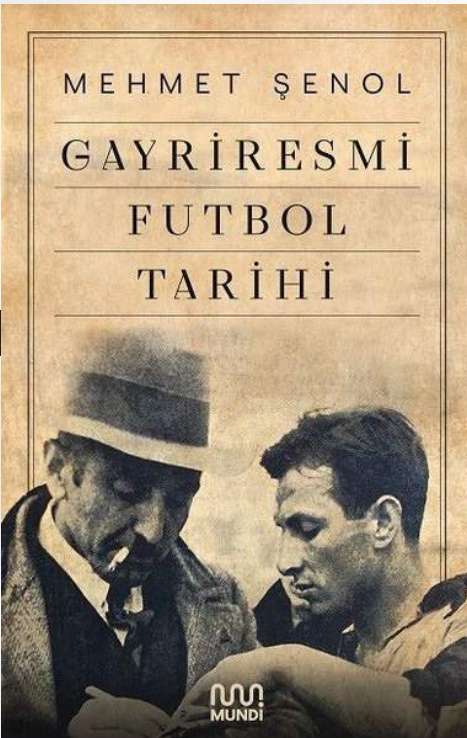

Ben Neyim?

Yazar: Ahmet Ağaoğlu
Hazırlayan: Tuncay Birkan
Yayınevi: Can Yayınları
Sayfa Sayısı: 120

Böcü

Yazar: Tatyana Tolstaya
Çevirmen: Eyüp Karakuş
Yayınevi: Jaguar Kitap
Sayfa Sayısı: 368

Gayriresmi Futbol Tarihi

Yazar: Mehmet Şenol
Yayınevi: Mundi Yayınları
Sayfa Sayısı: 528

P.A. KROPOTKİN

Ekmeğin Fethi

Çeviri: Mazlum Beyhan

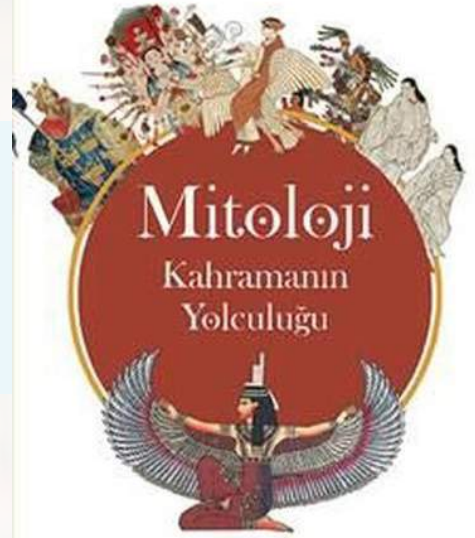
Afrika

Ekmeğin Fethi

Yazar: **Pyotr Alekseyeviç Kropotkin**
Çevirmen: **Mazlum Beyhan**
Yayınevi: **Afrika Yayınevi**
Sayfa Sayısı: **337**

David Adams Leeming

Çeviren: İlgın Yıldız

Mitoloji

Kahramanın
Yolculuğu

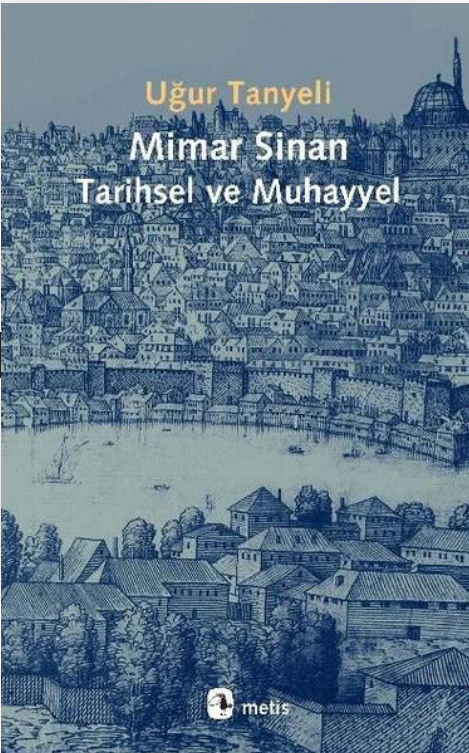
SAY

Mitoloji: Kahramanın Yolculuğu

Yazar: **David Adams Leeming**
Çevirmen: **İlgın Yıldız**
Yayınevi: **Say Yayınları**
Sayfa Sayısı: **408**

Uğur Tanyeli

Mimar Sinan Tarihsel ve Muhayyel

metis

Mimar Sinan: Tarihsel ve Muhayyel

Yazar: **Uğur Tanyeli**
Yayınevi: **Metis Yayıncılık**
Sayfa Sayısı: **544**

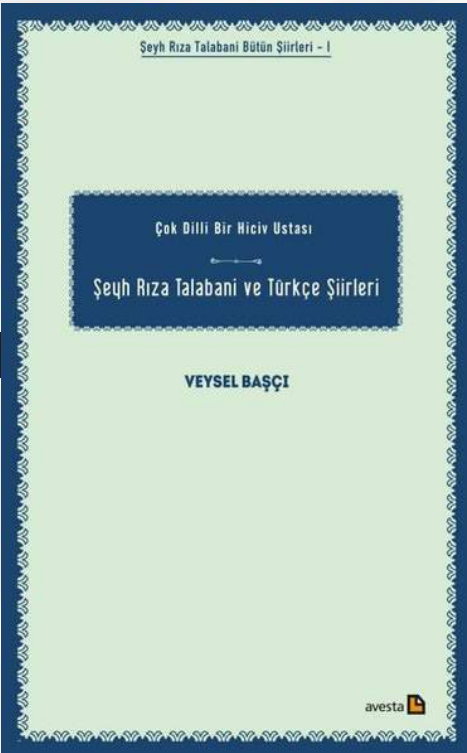
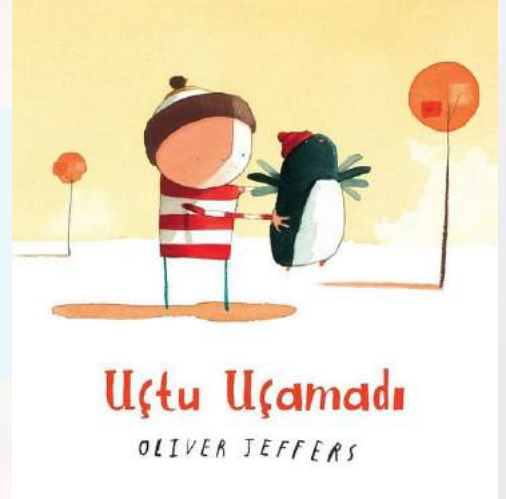

Yankı

Yazar: Müge Koçak
Yayınevi: Can Yayınları
Sayfa Sayısı: 120

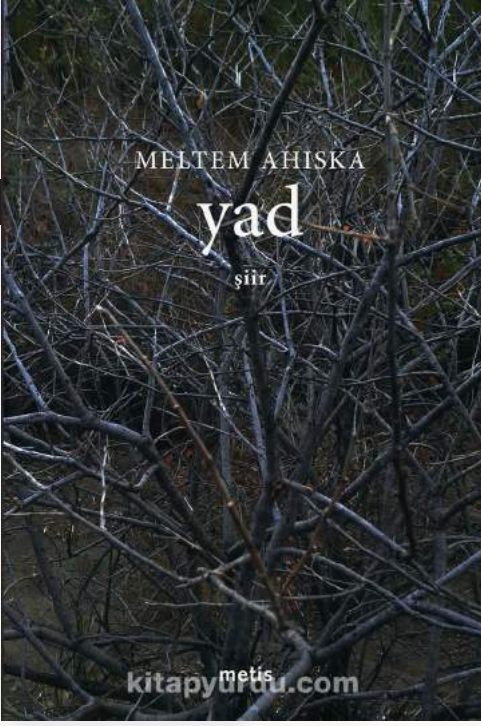
Uçtu Uçamadı

Yazar: Oliver Jeffers
Çevirmen: Celal Üster
Yayınevi: Can Çocuk Yayınları
Sayfa Sayısı: 40

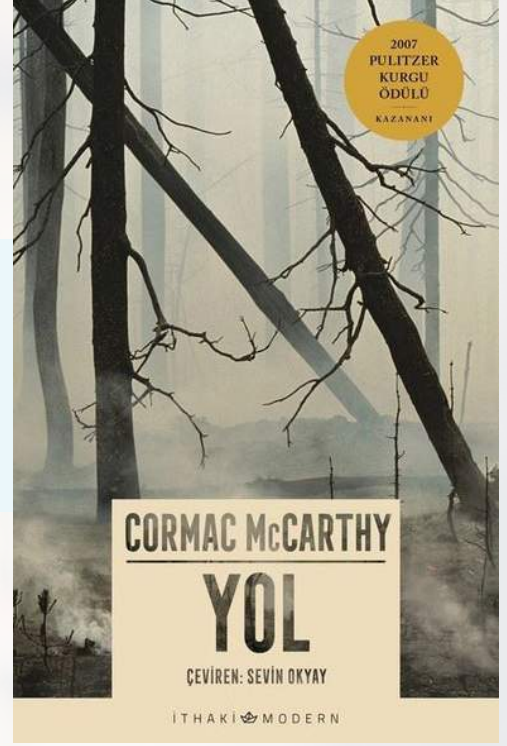
Şeyh Rıza Talabani ve Türkçe Şiirleri

Yazar: Veysel Başçı
Yayınevi: Avesta Yayınları
Sayfa Sayısı: 336

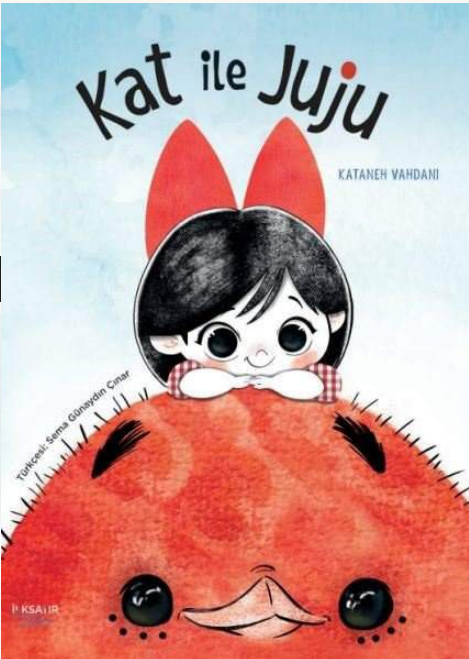
Yad

Yazar: **Meltem Ahıska**
Yayınevi: **Metis Yayınları**
Sayfa Sayısı: **64**

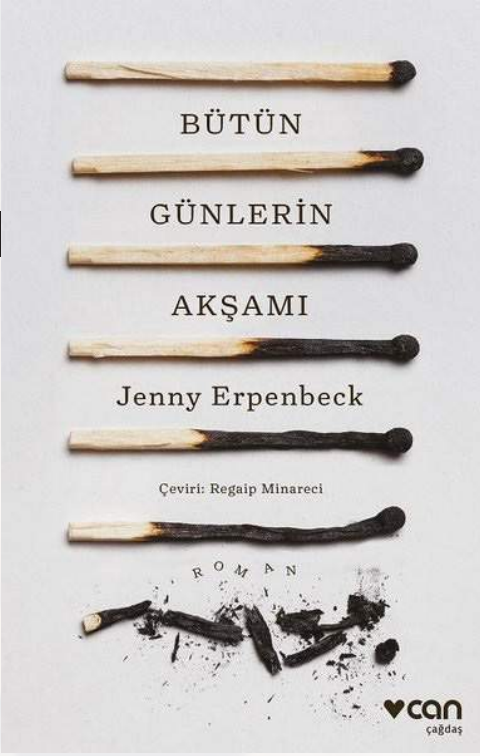
Yol

Yazar: **Cormac McCarthy**
Çevirmen: **Sevin Okyay**
Yayınevi: **İthaki Yayınları**
Sayfa Sayısı: **200**

Kat ile Juju

Yazar: **Kataneh Vandani**
Çevirmen: **Sema Günaydın Çınar**
Yayınevi: **İlksatır Yayınevi**
Sayfa Sayısı: **40**

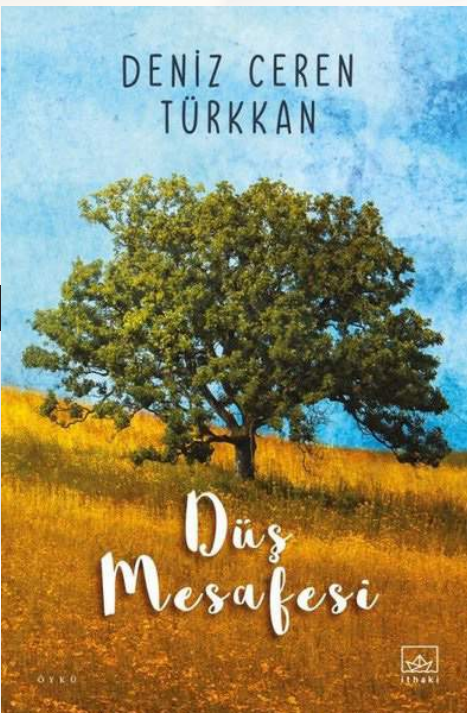
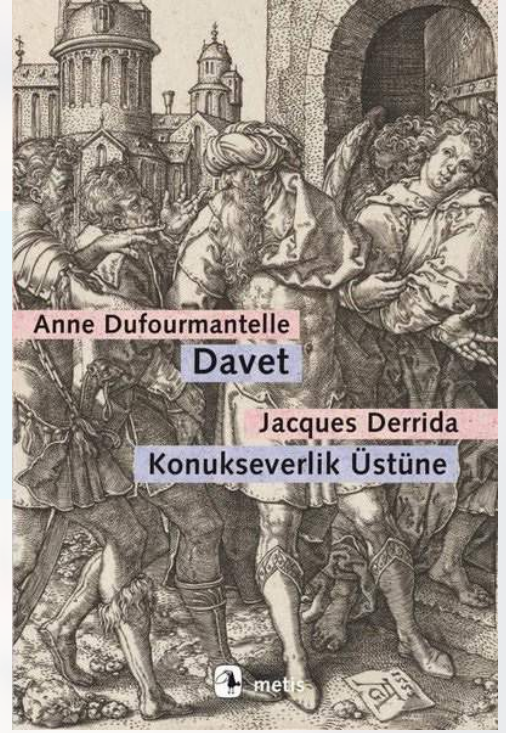

Bütün Günlerin Akşamı

Yazar: **Jenny Erpenbeck**
Çevirmen: **Regaip Minareci**
Yayınevi: **Can Yayınları**
Sayfa Sayısı: **272**

Davet: Konukseverlik Üstüne

Yazar: **Anne Dufourmantelle**
Çevirmen: **Aslı Sümer**
Yayınevi: **Metis Yayıncılık**
Sayfa Sayısı: **144**

Düş Mesafesi

Yazar: **Deniz Ceren Türkkan**
Yayınevi: **İthaki Yayınları**
Sayfa Sayısı: **96**

Fasulye Ayıklama Sanatı Üzerine Bir Tez

Yazar: Wieslaw Mysliwski
Çevirmen: Neşe Taluy Yüce
Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları
Sayfa Sayısı: 320

Güzelliğin Politikası - YouTube Güzellik Topluluğu

Yazar: Merve Genç
Yayınevi: İletişim Yayıncılık
Sayfa Sayısı: 144

Hayaletler

Yazar: Cesar Aira
Çevirmen: Emrah İmre
Yayınevi: Can Yayınları
Sayfa Sayısı: 128

HUKUKUN HAREKET
TARZI

DONALD BLACK
ÇEVİREN
HASAN BASRI ÇİFCİ

PINHAN

Hukukun Hareket Tarzı

Yazar: **Donald Black**
Çevirmen: **Hasan Basri Çifci**
Yayınevi: **Pinhan Yayıncılık**
Sayfa Sayısı: **176**

Işığın Hızı

Yazar: **Javier Cercas**
Çevirmen: **Gökhan Aksay**
Yayınevi: **Everest Yayınları**
Sayfa Sayısı: **248**

JAVIER CERCAS
IŞIĞIN HIZI

TÜRKÇESİ: GÖKHAN AKSAY

ROMAN

S

IMMANUEL KANT
Eğitim Üzerine

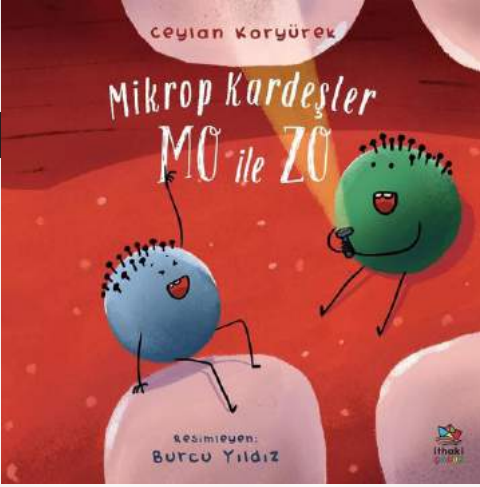
Rhys Davids'ın Taktikleriyle

Türkçesi:
H. Büşra Gök

kapi

Eğitim Üzerine

Yazar: **Immanuel Kant**
Çevirmen: **H. Büşra Gök**
Yayınevi: **Kapı Yayınları**
Sayfa Sayısı: **152**

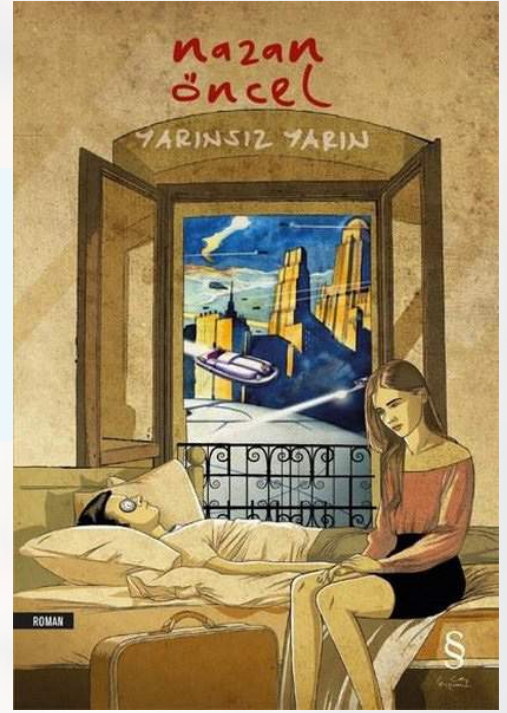

Mikrop Kardeşler Mo ile Zo

Yazar: Ceylan Koryürek
Yayınevi: İthaki Çocuk
Sayfa Sayısı: 36

Yarinsız Yarın

Yazar: Nazan Öncel
Yayınevi: Everest Yayınları
Sayfa Sayısı: 250

Amerika'nın Soykırım Tarihi

Yazar: David E. Stannard
Çevirmen: Şaban Bıyıklı
Yayınevi: Ketebe Yayınları
Sayfa Sayısı: 552

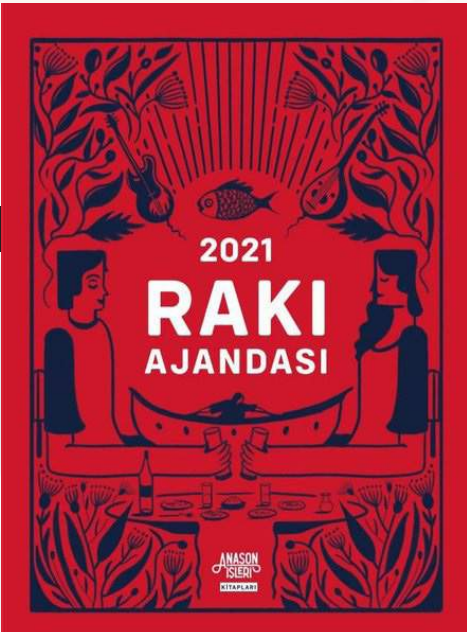
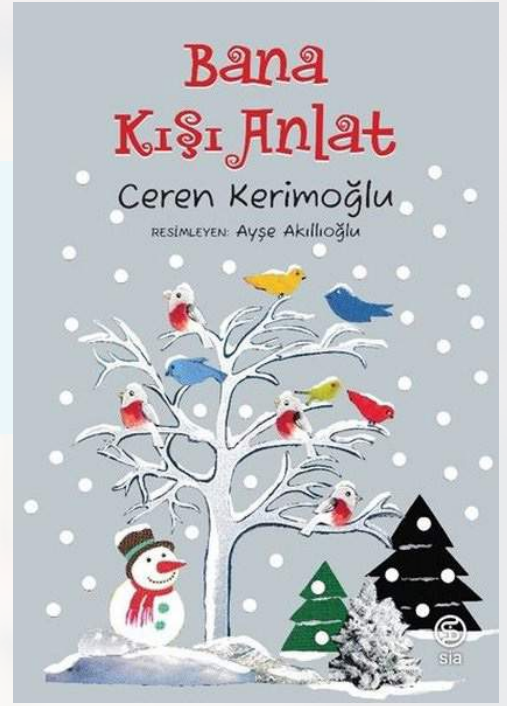

Kefi'nin Maceraları - Kefi ve Yeni Arkadaşı

Yazar: **Seda Öğretir**
Yayınevi: **Altın Kitaplar**
Sayfa Sayısı: **32**

Bana Kışı Anlat

Yazar: **Ceren Kerimoğlu**
Yayınevi: **Sia Yayınları**
Sayfa Sayısı: **40**

Rakı Ajandası 2021

Yazar: **Kolektif**,
Yayınevi: **Overteam Yayınları**
Sayfa Sayısı: **384**